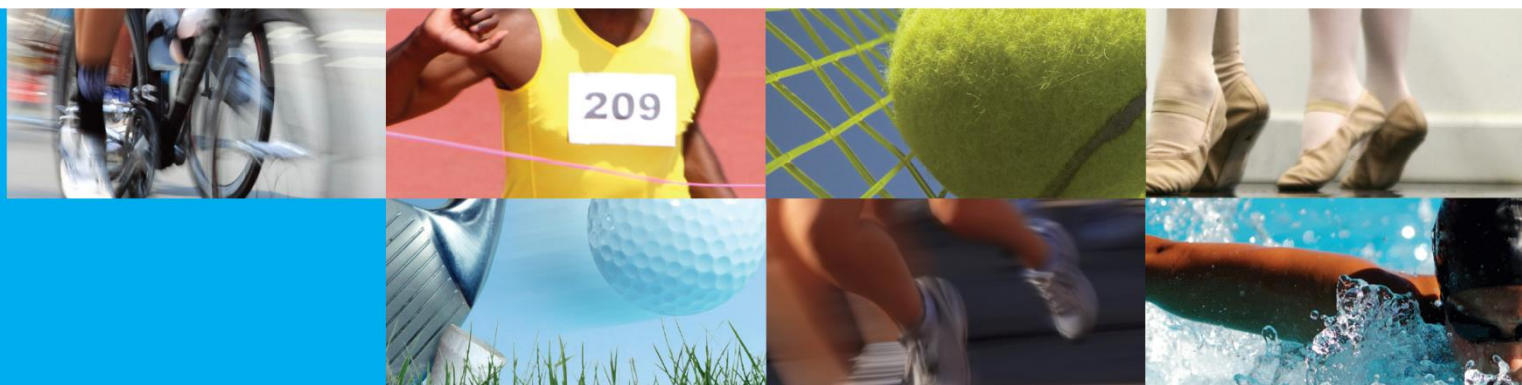

Verenigingsmonitor 2017 Tilburg

De huidige stand van zaken bij sportverenigingen in Tilburg

Jorien Slot-Heijs

Janine van Kalmthout

Verenigingsmonitor 2017 Tilburg

De huidige stand van zaken bij sportverenigingen in Tilburg

in opdracht van gemeente Tilburg

Jorien Slot-Heijs
Janine van Kalmthout

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
2.	Beleid	9
2.1	Beleidsambities	9
2.2	Knelpunten	10
2.3	Samenwerking en ondersteuning	11
3.	Kader	15
4.	Leden	17
4.1	Omvang en opbouw ledenbestand	17
4.2	Ontwikkeling ledentallen	18
5.	Financiën	21
6.	Accommodatie	23
6.1	Gemeentelijke accommodaties huren	23
6.2	Situatie gebruikte sportaccommodatie(s)	25
7.	Organisatiekracht	27
8.	Nevenactiviteiten en maatschappelijke inzet	31
8.1	Inzet nevenactiviteiten	31
8.2	Maatschappelijke activiteit	35
9.	Communicatie en ondersteuning	37
10.	Samenvatting en conclusie	41
	Bijlage I. Responsanalyse	44
	Bijlage II. Responsoverzicht 2009, 2014 en 2017	46
	Bijlage III: Overzicht 2009, 2014 en 2017	48

1. Inleiding

De verenigingsmonitor 2017 geeft inzicht in de huidige stand van zaken bij sportverenigingen in de gemeente Tilburg. Voor de gemeente Tilburg is het waardevol om inzicht te krijgen in hoeverre verenigingen organisatiekrachtig en maatschappelijk actief zijn. De monitor vormt één van de instrumenten om het sportbeleid, en met name het ondersteuningsbeleid, te onderbouwen en te versterken. De verenigingsmonitor is in 2017 in Tilburg voor de derde keer uitgevoerd. In 2009 en 2014 is de organisatiekracht van sportverenigingen ook in beeld gebracht. Omdat de indexen voor organisatiekracht en maatschappelijke activiteit van sportverenigingen exact hetzelfde zijn als in 2014, kan de gemeente de sportverenigingen in hun ontwikkeling volgen. In overleg met de gemeente Tilburg is de vragenlijst geactualiseerd en aangevuld, zodat de verenigingsmonitor 2017 aanknopingspunten biedt voor de komende beleidsperiode.

Onderzoeksopzet

De lokale verenigingsmonitor 2017 onder Tilburgse sportverenigingen is gebaseerd op de landelijke verenigingsmonitor. Dit is een uitgebreide basisvragenlijst waarin verschillende aspecten van het functioneren van een vereniging aan bod komen, zoals: ledenbestand, knelpunten voor de vereniging, kader, bestuur en beleid, financiën en accommodatie. Op basis van deze aspecten wordt de zogenoemde organisatiekracht van een sportvereniging berekend. Dit geeft inzicht in de mate waarin de verenigingen in staat zijn om hun sportaanbod te organiseren voor hun (potentiële) leden. Deze index is hetzelfde als in 2014 en als de landelijke verenigingsmonitor, waardoor inzicht wordt verkregen in de ontwikkeling van de organisatiekracht van de Tilburgse verenigingen, en dit kan worden vergeleken ten opzichte van landelijke gemiddelden.

De verenigingsmonitor Tilburg 2009 was met name gericht op de maatschappelijke activiteiten van de sportverenigingen. Daarvoor is destijds een index ontwikkeld. Deze index voor maatschappelijk activiteit is in de monitor 2014 en in de huidige verenigingsmonitor herhaald.

De verenigingsmonitor is een vragenlijst die bij de verenigingen in een vorm van een web-enquête is afgenomen. Voor dit onderzoek heeft de gemeente, in samenwerking met het Mulier Instituut, in totaal 154 verenigingen in Tilburg uitgenodigd. Van de 65 verenigingen die hebben gereageerd, zijn de resultaten geanalyseerd, een netto respons van 42 procent. Op basis van gemeentelijke gegevens over het type sport van alle sportverenigingen in Tilburg kan worden gesteld dat ten opzichte van alle verenigingen in Tilburg grote verenigingen in de steekproef zijn oververtegenwoordigd en kleine verenigingen ondervertegenwoordigd (Bijlage I.1). Daarnaast zijn ten opzichte van alle verenigingen in Tilburg buitensporten oververtegenwoordigd (Bijlage I.2) en studentenverenigingen (Bijlage I.3) ondervertegenwoordigd. Bij het lezen van deze rapportage dient hier rekening mee gehouden te worden.

Analyse en rapportage

De verkregen resultaten uit de vragenlijst zijn geanalyseerd en in dit tabellenrapport gepresenteerd. De tabellen en figuren zijn van toelichtingen voorzien. In de tabellen wordt aangegeven hoeveel verenigingen de desbetreffende vraag hebben beantwoord (bijvoorbeeld n=45). De cijfers in de figuren en tabellen zijn op hele getallen afgerond. Als gevolg hiervan kan het in enkele gevallen voorkomen dat

deze uitkomsten niet exact optellen tot 100 procent, waar dat wel in de figuur of tabel wordt verwacht. Bij het optellen van niet afgeronde uitkomsten is dit wel het geval.

De uitkomsten zijn significant wanneer de verschillen op basis van achtergrondkenmerken ‘grootte van de vereniging’ (t/m 100 leden, 100-250 leden, > 250 leden), ‘aard van de sport’ (binnen- of buitensport) en ‘soort sport’ (teamsport, semi-individueel of individueel) dermate groot zijn, dat op basis van de steekproef niet meer kan worden gesproken van uitkomsten op basis van toeval. In de toelichting bij de figuur wordt, indien van toepassing, aangegeven welke verschillen tussen verenigingen significant zijn. Daar waar mogelijk worden vergelijkingen gemaakt met de verenigingsmonitoren van 2009 en 2014 en met de landelijke verenigingsmonitor¹. In het vergelijken door de jaren heen is echter voorzichtigheid geboden, omdat de steekproeven verschillen in met name grootte van de verenigingen (bijlage II.1), binnen- en buitensporten (bijlage II.3) en soort sporten (team, semi-individueel, individueel, bijlage II.4).

Leeswijzer

In hoofdstukken 2 tot en met 6 worden de vijf verschillende criteria van organisatiekracht (beleid, kader, leden accommodatie en financiën) van sportverenigingen beschreven. In hoofdstuk 7 komen deze aspecten samen in de organisatiekracht van de Tilburgse sportverenigingen. Hoofdstuk 8 laat de nevenactiviteiten en maatschappelijke inzet van verenigingen in Tilburg zien. Welke communicatie verenigingen gebruiken en wat hun ondersteuningsbehoefte is, komt aan de orde in hoofdstuk 9. Tot slot staan in hoofdstuk 10 een samenvatting en de conclusie beschreven.

¹ Van Kalmthout, J., van Ginniken, Z. (2016). Verenigingsmonitor Jaarbericht 2016. Mulier Instituut

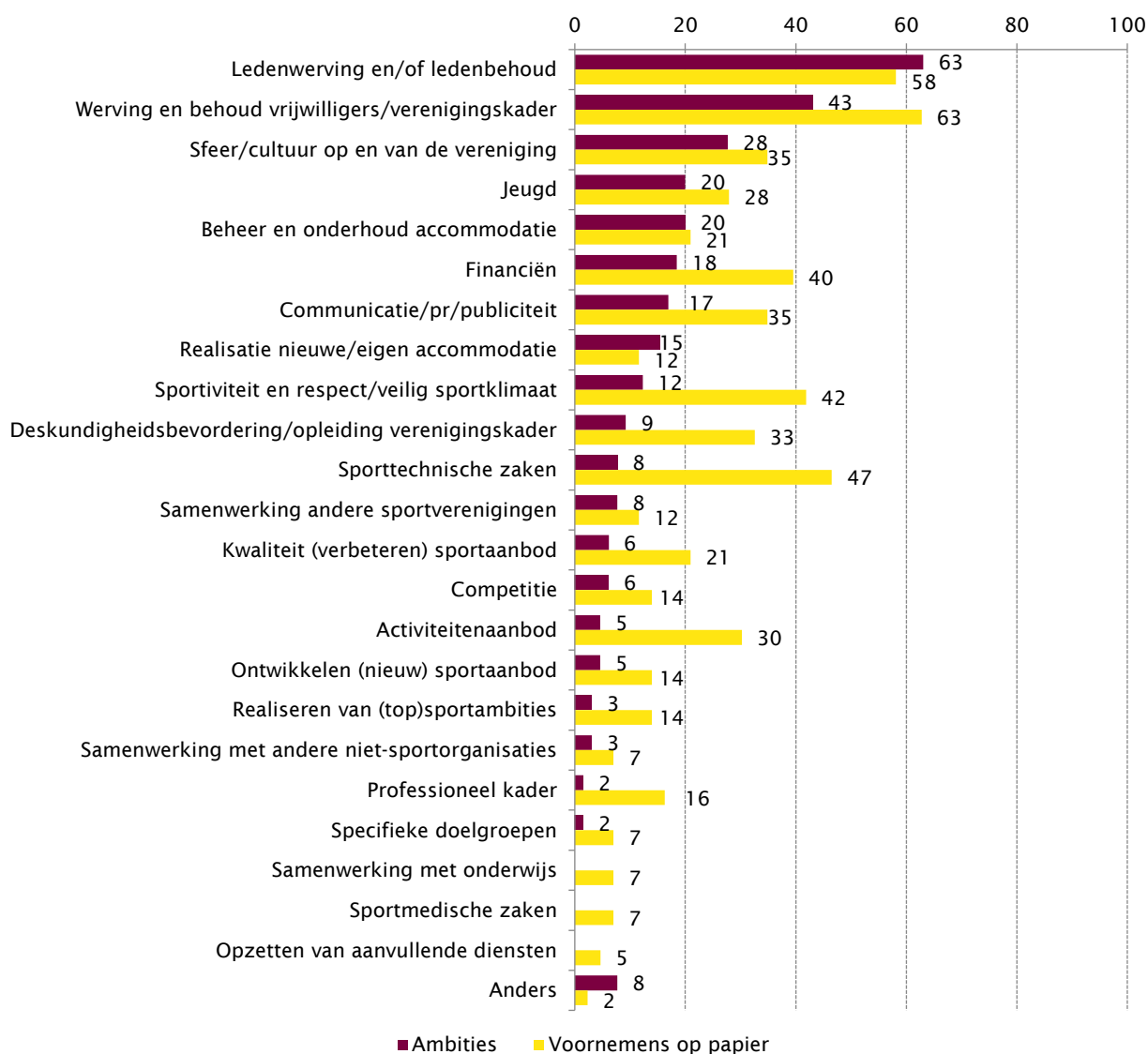
2. Beleid

In dit hoofdstuk wordt het beleid van sportverenigingen in Tilburg nader toegelicht. Beschreven doelstellingen, beleidsambities, samenwerking met andere organisaties/verenigingen en ervaren knelpunten komen aan bod.

2.1 Beleidsambities

In de afgelopen jaren heeft twee derde van de verenigingen doelstellingen of plannen op papier gezet met betrekking tot het functioneren van de vereniging (66%). Ten opzichte van 2014 is het aantal verenigingen met een beleidsplan iets gestegen. Met name grote verenigingen (76%) en verenigingen met een eigen accommodatie (78%) zetten doelstellingen of plannen op papier. Landelijk heeft drie vijfde van de verenigingen (62%) doelstellingen of plannen op papier gezet.

Figuur 2.1 Onderwerpen waarover voornemens op papier staan (n=43) en ambities voor de komende twee jaar (n=65, % verenigingen)

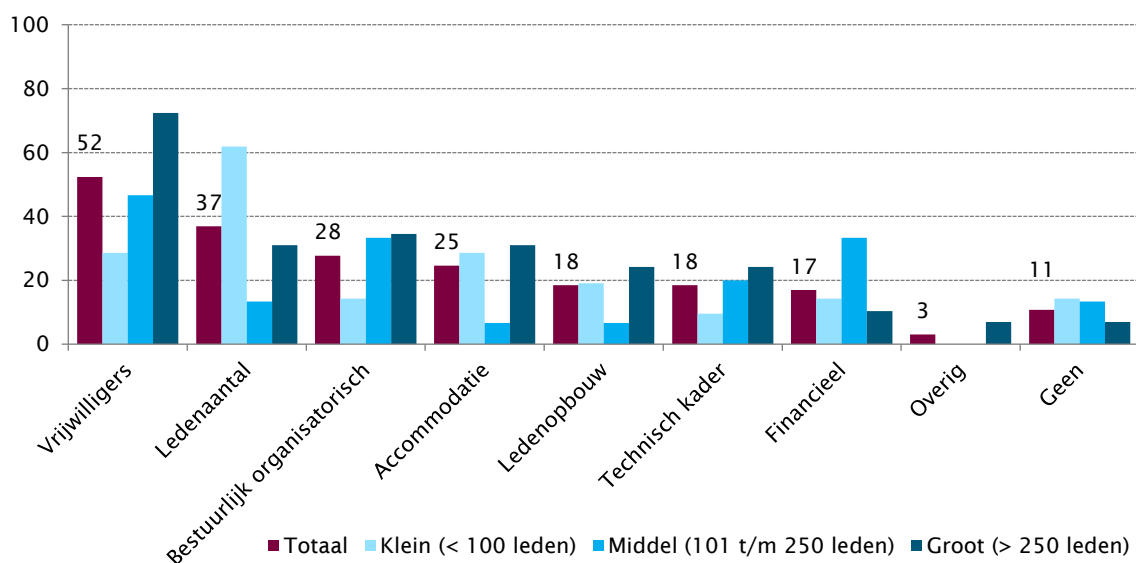

De doelstellingen op papier hebben het vaakst betrekking op werving en behoud van vrijwilligers/verenigingskader (63%), ledenwerving en/of ledenbehoud (58%) en sporttechnische zaken (47%, figuur 2.1). Het opzetten van aanvullende diensten zoals kinderopvang tijdens trainingen/wedstrijden, naschoolse opvang, huiswerkbegeleiding etc. komt in formele documenten weinig terug (5%). Ledenwerving- en behoud en werving vrijwilligers waren ook in 2014 de meest genoemde doelstellingen op papier. Ook landelijk zijn deze twee voornemens het meest genoemd.

De ledenwerving is voor de komende jaren de belangrijkste ambitie van verenigingen (63%, figuur 2.1), met name bij kleine verenigingen (90%). Hierna volgt de werving en het behoud van vrijwilligers (43%), met name bij de grote verenigingen (69%) en bij verenigingen met eigen accommodatie (59%).

Negen op de tien verenigingen in Tilburg verwachten tegen knelpunten aan te lopen in het realiseren van de eerder genoemde ambities (89%, figuur 2.2). Vrijwilligerswerving en -behoud is één van de grootste ambities (figuur 2.1), maar hierin ziet de helft van de verenigingen ook knelpunten (52%, figuur 2.2), met name grote verenigingen (72%). Vooral kleine verenigingen hebben ambities om in te zetten op ledenwerving- en behoud, maar verwachten hierin ook mee knelpunten (62%) dan middelgrote (13%) en grote verenigingen (31%).

Figuur 2.2 Verwachte knelpunten bij het realiseren van ambities (% verenigingen, n=65)

2.2 Knelpunten

Naast verwachte knelpunten bij het realiseren van ambities, hebben negen op de tien verenigingen op dit moment ook knelpunten of punten van zorg (91%, niet in tabel). Het aspect leden geeft de grootste zorgen (78%, tabel 2.1). Voor alle kleine verenigingen is dit een punt van zorg (100%). Verenigingen met zorgen over leden geven aan dat dit met name is om geringe aanwas van nieuwe leden (26%) en een dalend ledental (21%, niet in tabel). Het aspect leden was ook in 2014 het grootste knelpunt. Grote verenigingen (14%) en verenigingen met eigen accommodatie (17%) hebben vaker zorgen over wet- en regelgeving dan kleine/middelgrote verenigingen (6%) en verenigingen zonder accommodatie (0%).

Tabel 2.1 Knelpunten (% verenigingen, n=59)

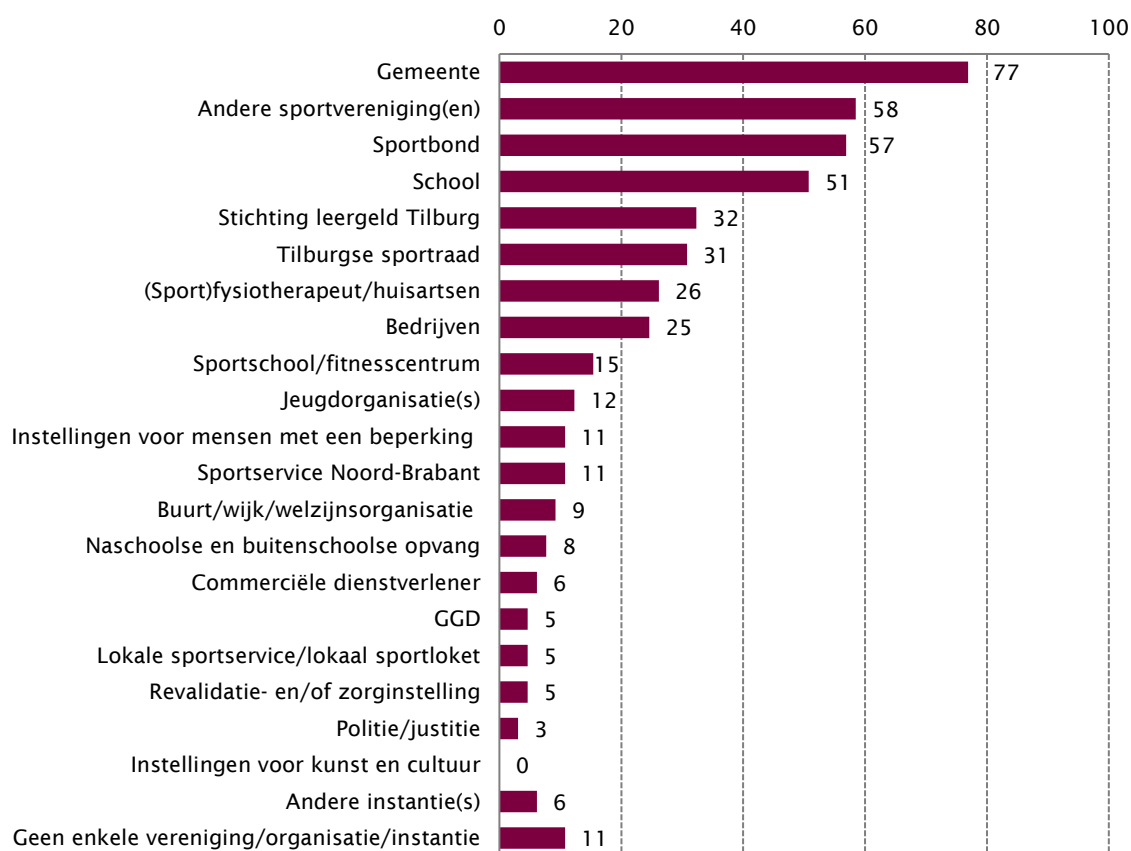
	Totaal	Grootte ¹			Accommodatiebezit	
		Klein (n=21)	Middel (n=15)	Groot (n=29)	Eigen (n=32)	Geen (n=33)
Leden	78	100	86	61	80	76
Kader	68	35	71	86	63	72
Financiën	49	41	50	54	47	52
Accommodatie	49	41	50	54	53	45
Wet- en regelgeving	8	6	0	14	17	0
Overig	3	0	0	7	3	3

¹Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden

2.3 Samenwerking en ondersteuning

Om knelpunten op te lossen en eigen ambities te verwezenlijken, is samenwerking een strategie. De meeste Tilburgse verenigingen hebben het afgelopen jaar met minimaal één organisatie samengewerkt (89%, figuur 2.3), met name grote verenigingen (97%). Dit is vergelijkbaar met landelijke cijfers. Drie kwart van de verenigingen werkt samen met de gemeente, bijvoorbeeld als samenwerkingspartner in een project (zoals sportbedrijf Tilburg, 77%). Middelgrote (87%) en grote verenigingen (93%) werken vaker samen met de gemeente dan kleine verenigingen (48%). Ook werken verenigingen met buitensporten (86%) en verenigingen met eigen accommodatie (91%) vaker samen met de gemeente dan verenigingen met binnensporten (59%) en verenigingen zonder accommodatie (64%). De helft van grote verenigingen werkt samen met Stichting Leergeld Tilburg (52%), ten opzichte van slechts 5 procent van de kleine verenigingen.

Figuur 2.3 Organisaties waarmee Tilburgse sportverenigingen in het afgelopen jaar (seizoen) hebben samengewerkt (% verenigingen, n=65)

Om goed beleid te kunnen voeren, is ook binnen de vereniging samenwerking nodig. De meeste verenigingen vinden dat een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen bestaat (85%, tabel 2.2). Kleine (95%) en middelgrote (87%) verenigingen vinden dit vaker dan grote verenigingen (76%). Bij verenigingen met teamsport is dit minder het geval (71%) dan bij semi-individuele (71%) en individuele sporten (95%). Drie op de vijf verenigingen peilen ieder jaar wat leeft onder de leden (60%), met name de kleine verenigingen (76%). Ook beschikken kleine verenigingen vaker over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn (57%) dan middelgrote (33%) en grote (41%) verenigingen. In vergelijking met 2014 is de mening over samenwerking binnen verenigingen weinig veranderd.

Tabel 2.2 De mate waarin samenwerking en ondersteuning van toepassing zijn voor Tilburgse verenigingen (% 'grotendeels' en 'helemaal', n=65)

	Totaal	Grootte ¹			Soort sport		
		Klein (n=21)	Middel (n=15)	Groot (n=29)	Team (n=28)	Semi- individueel (n=16)	Individueel (n=21)
Er bestaat een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen in de vereniging	85	95	87	76	71	94	95
Het bestuur peilt ieder jaar wat er leeft onder de leden	60	76	60	48	61	50	67
De vereniging beschikt over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn, waar zowel bestuur als leden achter staan	45	57	33	41	43	44	48

¹Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden

3. Kader

De Tilburgse sportverenigingen in dit onderzoek tellen gemiddeld 69 vrijwilligers (tabel 3.1). Het aantal vrijwilligers in een vereniging varieert van 0 tot 400. Een vereniging telt daarnaast gemiddeld twee betaalde medewerkers. Dit aantal varieert van 0 tot 75. De grote verenigingen werken gemiddeld met het grootst aantal betaalde medewerkers. In vergelijking met 2014 en 2009 is het percentage vrijwilligers op het totaal aantal leden nagenoeg gelijk gebleven.

Tabel 3.1 Gemiddeld aantal vrijwilligers en betaalde medewerkers in de vereniging (n=65)

	Totaal	Grootte ¹			Aard van de sport		Accommodatiebezit	
		Klein (n=21)	Middel (n=15)	Groot (n=29)	Binnen- sport (n=22)	Buiten- sport (n=43)	Eigen (n=32)	Geen (n=33)
Aantal vrijwilligers	69	10	41	127	40	85	105	35
% vrijwilligers op totaal aantal leden	21	21	24	19	24	19	24	18
Aantal betaalde medewerkers	2	0	0	5	0	4	5	0

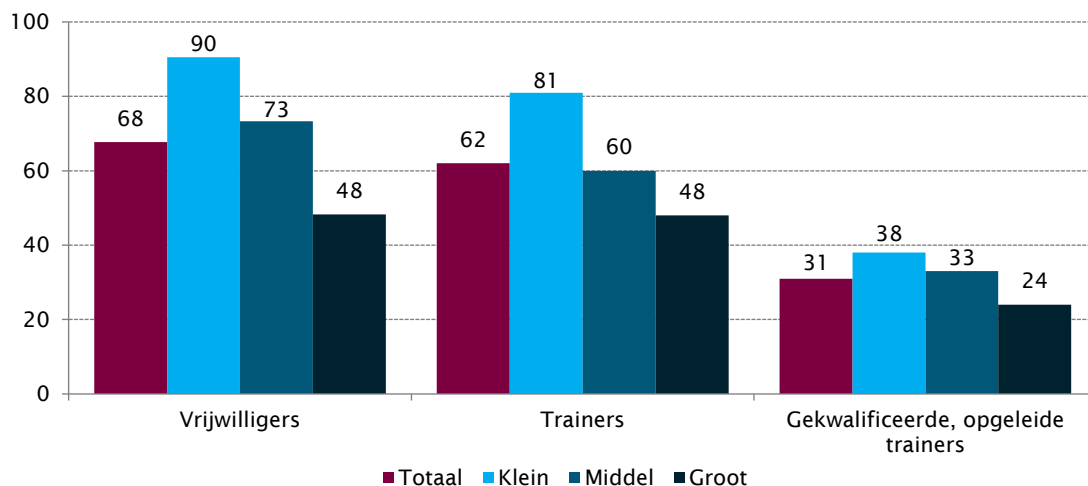
¹Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden

Ruim drie kwart van de verenigingen heeft taakomschrijvingen (op papier) voor de functies van vrijwilligers/kader (78%, niet in figuur). Hiervan heeft de helft taakomschrijvingen (op papier) voor vrijwel alle functies (51%) en de overige verenigingen hebben dit voor enkele functies (49%). 22 procent van de verenigingen heeft geen taakomschrijvingen op papier voor de functies van vrijwilligers/kader, met name kleine verenigingen (52%) en verenigingen zonder accommodatie (33%).

Twee derde van de verenigingen beschikt over voldoende vrijwilligers (68%, figuur 3.1). Dit is iets lager dan in 2014, ook in vergelijking met landelijke cijfers. Hoe groter de vereniging, hoe minder verenigingen aangeven over voldoende vrijwilligers en trainers te beschikken. In vergelijking met 2014, en ook in vergelijking met landelijke cijfers, beschikken iets minder verenigingen over voldoende vrijwilligers en trainers. Dit kan mogelijk worden toegeschreven aan de steekproef in 2017 waarin grote verenigingen wat oververtegenwoordigd zijn.

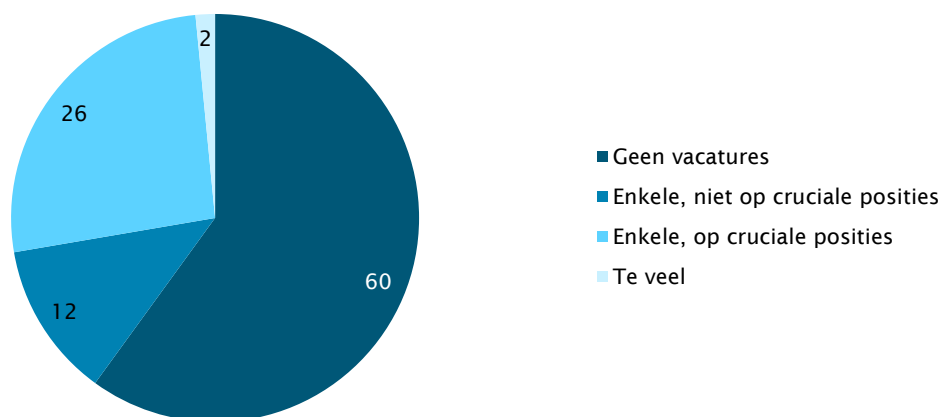
Een derde van de verenigingen beschikt over voldoende vrijwilligers, maar zijn ook op zoek naar vrijwilligers (35%, niet in figuur), met name (middel)grote verenigingen. Naast de 30 procent verenigingen met voldoende gekwalificeerde trainers, geeft een derde van de verenigingen aan maar net genoeg gekwalificeerde, opgeleide trainers te hebben. Dit geven vooral grote verenigingen aan.

Figuur 3.1 Beschikbaarheid over voldoende vrijwilligers en (gekwalficeerde) trainers (n=65, % verenigingen)

De meerderheid van de verenigingen heeft geen vacatures voor vrijwilligers en betaalde medewerkers (60%, figuur 3.2). Landelijk is dit 37 procent. Ruim een derde heeft enkele vacatures op cruciale posities (26%), met name grote verenigingen (38%). In vergelijking met 2014 is het aandeel verenigingen zonder vacatures iets toegenomen (53% in 2014). Dit komt met name door de kleine verenigingen en de teamsportverenigingen waar het aantal verenigingen zonder vacatures is gestegen. Bij de grote verenigingen is dat aantal juist gedaald.

Figuur 3.2 Overzicht vacatures vrijwilligers en/of betaalde medewerkers (% verenigingen, n=65)

Ruim de helft van de verenigingen heeft geen plan ten aanzien van het omgaan met vrijwilligers/medewerkers (54%, niet in figuur), met name de kleine verenigingen (90%). Bij 29 procent van de verenigingen is dit plan in ontwikkeling. 17 procent van de verenigingen heeft een actueel plan en voert dit ook uit. Deze verhoudingen waren in 2014 nagenoeg hetzelfde.

4. Leden

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de personen die van het aanbod van sportverenigingen in Tilburg gebruikmaken. Daarbij wordt niet alleen gelet op leeftijd en geslacht, maar ook op het type sporter.

4.1 Omvang en opbouw ledenbestand

Het gemiddeld aantal leden van de verenigingen (sportende leden, niet-sportende leden en donateurs) in dit onderzoek bedraagt 381. De kleinste vereniging telt in totaal 13 leden, de grootste vereniging 2.400 leden.

Tabel 4.1 Samenstelling verenigingen (% verenigingen, n=65)

	Totaal	Soort sport			Aard van de sport	
		Team	Semi-individueel	Individueel	Binnensport	Buitensport
		(n=28)	(n=16)	(n=21)	(n=22)	(n=43)
Omvang¹						
Klein	32	18	44	43	45	26
Middel	23	25	19	24	36	16
Groot	45	57	38	33	18	58
Geslacht						
Man	66	73	65	58	61	69
Vrouw	34	27	35	42	39	31
Leeftijd						
0 t/m 17 jaar	25	34	18	19	24	25
18 t/m 44 jaar	36	41	28	35	34	37
45 t/m 64 jaar	22	15	35	22	26	21
65 jaar en ouder	17	11	19	24	17	17

¹Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden

Kleine verenigingen zijn vaker binnensporten (45%) dan buitensporten (26%); grote verenigingen zijn vaker buitensporten (58%) dan binnensporten (18%, tabel 4.1). Twee derde van de leden op verenigingen is man (66%). Vooral verenigingen met teamsporten hebben meer mannen (73%) dan vrouwen (27%) op de vereniging. Een kwart van de verenigingen heeft jeugdleden (25%), met name teamsporten (34%). In vergelijking met 2014 zijn wat betreft ledensamenstelling nauwelijks verschillen te zien, behalve dat het aandeel leden tussen 18 t/m 44 jaar in 2017 groter (36%) is, en tussen 45 t/m 64 jaar kleiner (22%) is dan in 2014 (respectievelijk 24% en 41%). Mogelijk is dit toe te schrijven aan de samenstelling van de steekproef.

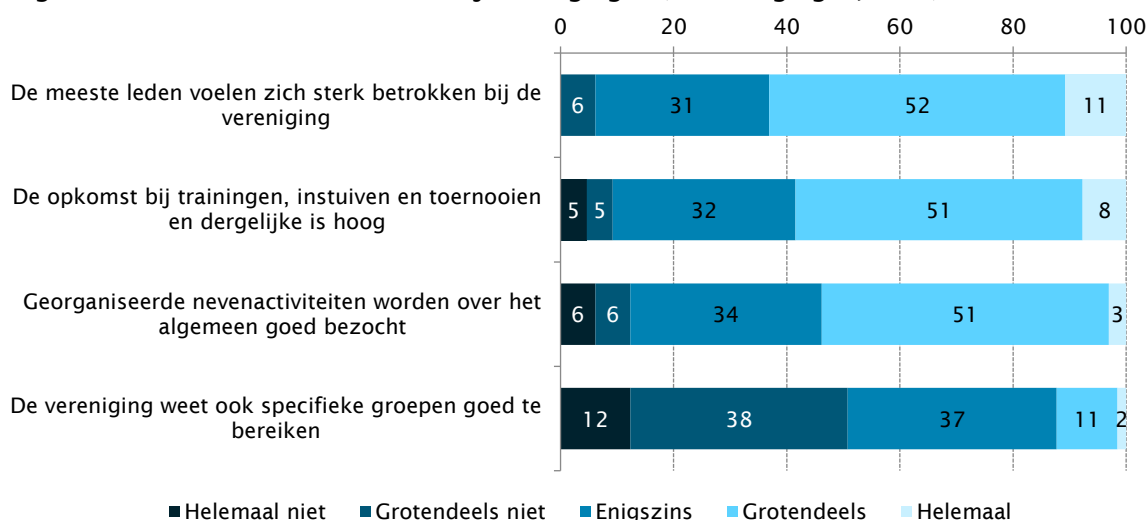
Vier op de vijf leden op een vereniging zijn recreatief sporter (78%, tabel 4.2). Het percentage prestatiesporters is binnen verenigingen met teamsporten groter (26%) dan binnen semi-individuele (20%) of individuele (19%) sporten. Drie kwart van de verenigingen heeft leden met een migratieachtergrond (77%) en twee derde heeft leden met een handicap of chronische aandoening (65%).

Tabel 4.2 Verhouding tussen prestatie- en recreatiesporters en verenigingen met leden met migratie-achtergrond en/of handicap/chronische aandoening (n=65, % verenigingen)

	Totaal	Grootte ¹			Aard van de sport	
		Klein (n=21)	Middel (n=15)	Groot (n=29)	Binnen- sport (n=22)	Buiten- sport (n=43)
% prestatiesporters	22	26	20	19	23	22
% recreatiesporters	78	74	80	81	77	78
Verenigingen met ...						
leden met migratie- achtergrond	77	79	75	76	82	74
leden met handicap/chronische aandoening	65	61	69	67	77	58

Verenigingen hebben enkele situaties voorgelegd gekregen over de mate van betrokkenheid bij de vereniging (figuur 4.1). Zes op de tien verenigingen (63%) geven aan dat de meeste leden zich bij de vereniging betrokken voelen. Een iets kleiner deel van de verenigingen vindt dat de opkomst bij trainingen, instuiven, toernooien en dergelijke hoog is (59%) en nevenactiviteiten goed worden bezocht (54%). Wat betreft het goed kunnen bereiken van specifieke doelgroepen (zoals personen met een migratie-achtergrond of minder validen) zijn verenigingen minder enthousiast: slechts 13 procent is het hier grotendeels of helemaal mee eens. De helft van de verenigingen zegt hier (grotendeels) niet in te slagen (50%). Voor deze situaties zijn geen verschillen tussen grootte, soort en aard van de sport of accommodatiebezit te zien.

Figuur 4.1 Mate van betrokkenheid bij verenigingen (% verenigingen, n=65)

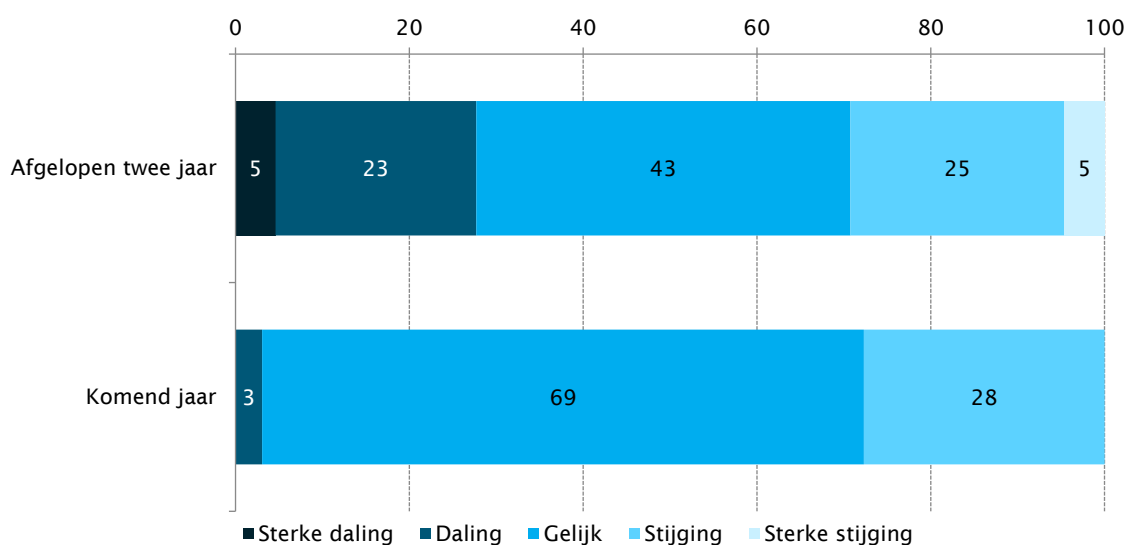

4.2 Ontwikkeling ledentallen

Bij ruim twee op de vijf verenigingen zijn de ledentallen in de afgelopen twee jaar gelijk gebleven (43%, figuur 4.2). Het aandeel verenigingen dat de afgelopen jaren (sterk) dalende ledentallen had (28%) is ongeveer gelijk aan het aandeel verenigingen dat te maken had met (sterke) ledengroei (30%). Met

name verenigingen met teamsporten (46%) en buitensporten (40%) hadden in de afgelopen twee jaar te maken met ledengroei. Ondanks dat 28 procent van de verenigingen de afgelopen jaren een daling in ledental had, verwacht slechts 3 procent in het komende jaar een daling mee te maken. Het grootste gedeelte van verenigingen zonder accommodatie verwacht dat het ledental gelijk blijft (82%). Van verenigingen met eigen accommodatie verwacht 56 procent gelijke ledentallen en 41 procent een stijging.

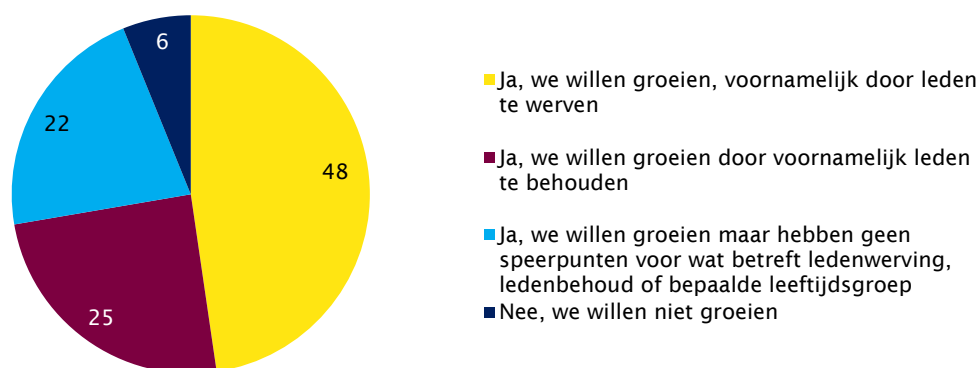
Figuur 4.2 Ledenontwikkeling van de afgelopen twee jaar en verwachting voor komend jaar (% verenigingen, n=65)

Voor twee derde van de verenigingen vormt de ontwikkeling van het huidige ledental (voorlopig) geen bedreiging voor de toekomst van de vereniging (66%, niet in figuur). Met name voor verenigingen met semi-individuele sporten, zoals tennis, vormt het ledental (voorlopig) geen bedreiging (81%). Voor nagenoeg alle overige verenigingen vormt dit een bedreiging op langere termijn (over 2 jaar of later, 32%). Deze cijfers komen overeen met de landelijke cijfers over de ontwikkeling van het ledental.

Ondanks dat het merendeel van de verenigingen verwacht dat het ledental in het komende jaar gelijk blijft, hebben bijna alle verenigingen wel een leden(groei)ambitie voor 2019 (94%, figuur 4.3). Hiervan wil het grootste gedeelte dit bewerkstelligen door het werven van leden (48%). Middelgrote (40%) en grote verenigingen (31%) willen vaker leden behouden dan kleine verenigingen (5%).

Figuur 4.3 Leden(groei)ambitie van verenigingen voor 2018 (% verenigingen, n=65)

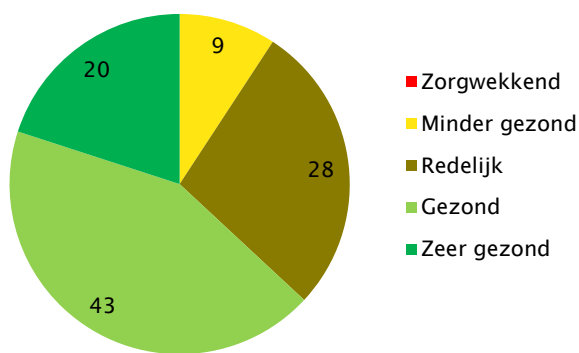
Bij 5 procent van de verenigingen is momenteel een ledenstop en 14 procent van de verenigingen heeft een wachtlijst. De meest genoemde redenen hiervoor zijn een gebrek aan beschikbare faciliteiten (ruimte, veld, zwemwater) op gewenste, bruikbare tijdstippen (6 verenigingen) en voor trainingen/lessen/recreatie (4 verenigingen, niet in figuur).

5. Financiën

In dit hoofdstuk staan de financiële positie en het financiële beleid van de verenigingen centraal.

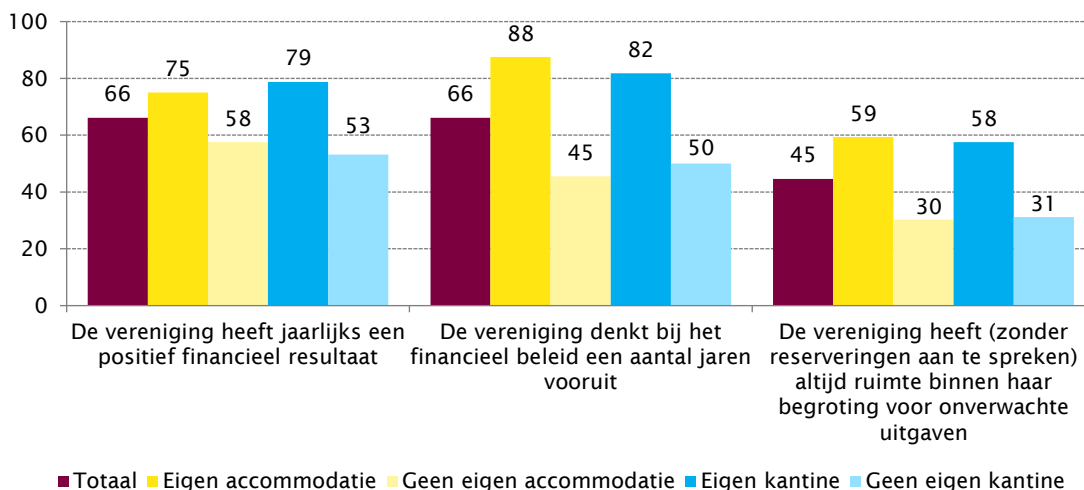
Bijna twee derde van de verenigingen beschrijft de financiële positie van de vereniging als (zeer) gezond (64%). Drie op de tien verenigingen vinden dit redelijk (28%) en geen enkele vereniging zegt een zorgwekkende financiële positie te hebben (figuur 5.1). Hierbij zijn geen verschillen tussen verenigingen te zien met verschillende groottes, soort en aard van de sport en accommodatie. In vergelijking met landelijke cijfers zien Tilburgse sportverenigingen de financiële situatie minder vaak als (zeer) gezond (landelijk 72%).

Figuur 5.1 Financiële positie van de vereniging (% verenigingen, n=65)

Twee derde van de verenigingen heeft jaarlijks een positief financieel resultaat (66%) en denkt bij het financieel beleid een aantal jaren vooruit (66%, figuur 5.2). Dit aandeel is hoger dan in 2014 (respectievelijk 53% en 58%). 45 procent van de verenigingen heeft altijd ruimte voor onverwachte uitgaven, dat is nagenoeg gelijk gebleven aan 2014 (41%). Verenigingen met eigen accommodatie en/of eigen kantine zijn positiever over hun financiële resultaat dan verenigingen zonder eigen accommodatie of kantine.

Figuur 5.2 Verenigingen en financiën (% verenigingen 'grotendeels' en 'helemaal', n=65)

6. Accommodatie

Het is voor verenigingen belangrijk om over voldoende en kwalitatief goede ruimte te beschikken om te kunnen sporten. In dit hoofdstuk wordt naar het accommodatiebezit van Tilburgse verenigingen gekeken, te weten: het huren van accommodatie(s) van de gemeente, de tevredenheid over gemeentelijke accommodaties en het aandeel van de huurkosten in de totale begroting.

De meeste verenigingen hebben een eigen sportaccommodatie/-complex inclusief kantine (46%) of juist geen van beide (46%, tabel 6.1). De verenigingen met sportaccommodatie en -kantine zijn veelal grote verenigingen (69%), verenigingen met teamsporten (57%) en/of buitensportverenigingen (67%). Bijna alle verenigingen met binnensport hebben geen eigen accommodatie (91%).

Tabel 6.1 Accommodatiebezit (% verenigingen, n=65)

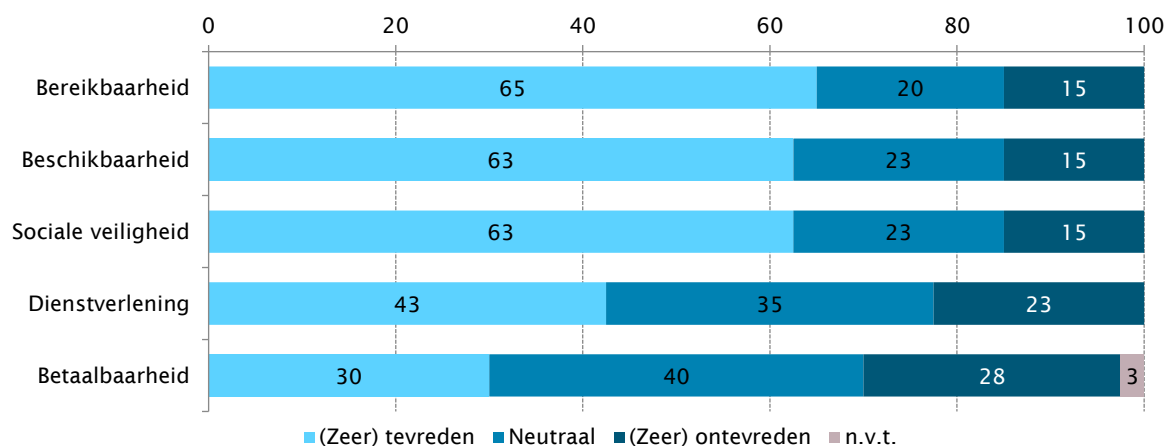
		Grootte ¹			Soort sport			Aard van sport	
		Klein (n=21)	Middel (n=15)	Groot (n=29)	Team (n=28)	Semi- indivi- dueel (n=16)	Indivi- dueel (n=21)	Binnen -sport (n=22)	Buiten- sport (n=43)
Eigen sport- accommodatie/ -complex en kantine	46	14	47	69	57	38	38	5	67
Eigen sport- accommodatie	3	5	7	0	4	0	5	5	2
Eigen kantine	5	0	0	10	7	0	5	0	7
Geen van beide	46	81	47	21	32	63	52	91	23

¹Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden

6.1 Gemeentelijke accommodaties huren

Drie op de vijf verenigingen huren de sportaccommodatie(s), -velden, -zalen of andere sportlocaties bij de gemeente (62%, niet in figuur). Van deze verenigingen is een meerderheid (zeer) tevreden over de bereikbaarheid (65%), beschikbaarheid (63%) en sociale veiligheid (63%) van de gehuurde accommodatie (figuur 6.1). Wat betreft dienstverlening en betaalbaarheid zijn verenigingen iets minder tevreden, want één op de vijf verenigingen vindt de dienstverlening niet goed (23%) en drie op de tien verenigingen zijn ontevreden over de betaalbaarheid (28%). In vergelijking met 2014 is de tevredenheid nagenoeg gelijk, behalve voor bereikbaarheid: daar was in 2014 een groter aandeel verenigingen (zeer) tevreden over (86%) dan in 2017 (65%).

Figuur 6.1 Tevredenheid over gemeentelijke sportaccommodatie(s) van verenigingen die hiervan gebruikmaken (% verenigingen, n=40)

Gemiddeld wordt 40 procent van de totale kosten binnen de begroting van een vereniging aan de huur van de gemeentelijke accommodatie(s) besteed (tabel 6.2). Dit is voor verenigingen met binnensport aanzienlijk hoger (62%) dan voor verenigingen met buitensport (31%) en is vergelijkbaar met 2014.

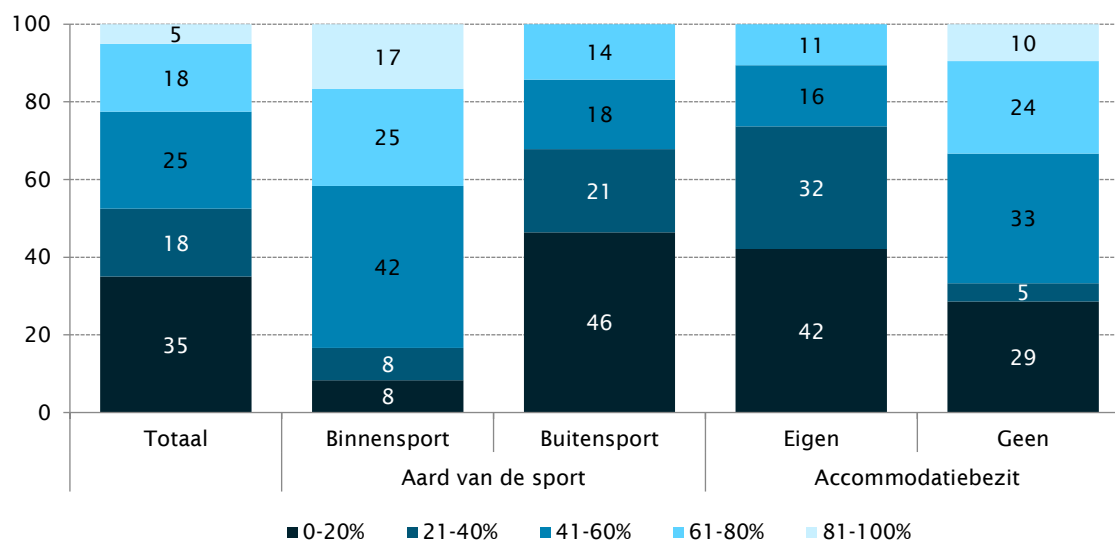
Tabel 6.2 Aandeel huurkosten in de totale begroting bij verenigingen die accommodatie huren (n=40, in procenten)

		Grootte ¹			Accommodatiebezit		Aard van de sport		
		Klein (n=11)	Middel (n=9)	Groot (n=20)	Eigen (n=19)	Geen (n=21)	Binnensport (n=12)	Buitensport (n=28)	
Aandeel	Totaal	40	46	47	34	30	50	62	31
huurkosten									

¹Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden

In figuur 6.2 worden de verschillen in de verdeling van het aandeel huurkosten tussen binnen- en buitensporten weergegeven. Voor bijna de helft van de buitensporten is maximaal 20 procent van de totale begroting aan huurkosten besteed, terwijl dit bij slechts 8 procent van de binnensportverenigingen het geval is. Ook is een groot verschil te zien in verenigingen met eigen accommodatie (die ook een gemeentelijke accommodatie huren) en verenigingen zonder eigen accommodatie: verenigingen zonder eigen accommodatie besteden aanzienlijk meer van de totale begroting aan huurkosten dan verenigingen die een eigen accommodatie hebben.

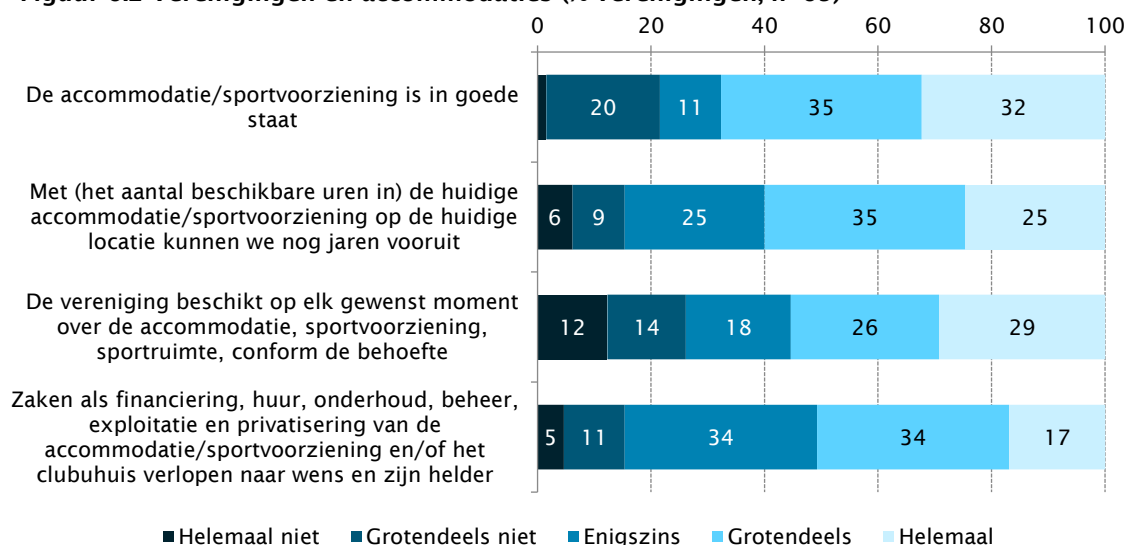
Figuur 6.2 Verdeling aandeel huurkosten in de totale begroting bij verenigingen die accommodatie huren (n=40, in procenten)

6.2 Situatie gebruikte sportaccommodatie(s)

Twee derde van de verenigingen vindt dat de accommodatie/sportvoorziening in goede staat is (67%) en de meerderheid kan met de huidige accommodatie nog jaren vooruit (60%, figuur 6.2). Aan de andere kant beschikt een kwart van de verenigingen niet op elk gewenst moment over de accommodatie, conform de behoefte (26%). Hierin is een groot verschil te zien tussen verenigingen met eigen accommodatie en verenigingen zonder accommodatie: drie kwart van de verenigingen met eigen accommodatie beschikt op elk gewenst moment over de accommodatie (78%), ten opzichte van een derde van verenigingen zonder accommodatie (33%). Voor de overige stellingen zijn hierin in type verenigingen minder tot geen verschillen te zien. In vergelijking met landelijke cijfers scoren de Tilburgse verenigingen op alle aspecten van accommodatie iets lager.

Figuur 6.2 Verenigingen en accommodaties (% verenigingen, n=65)

7. Organisatiekracht

Op basis van de gegevens uit de verenigingsmonitor Tilburg 2017 is een index organisatiekracht voor sportverenigingen opgesteld. De organisatiekracht van de sportvereniging is gedefinieerd als de mate waarin de vereniging in staat is om haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Deze index bestaat uit vijf criteria:

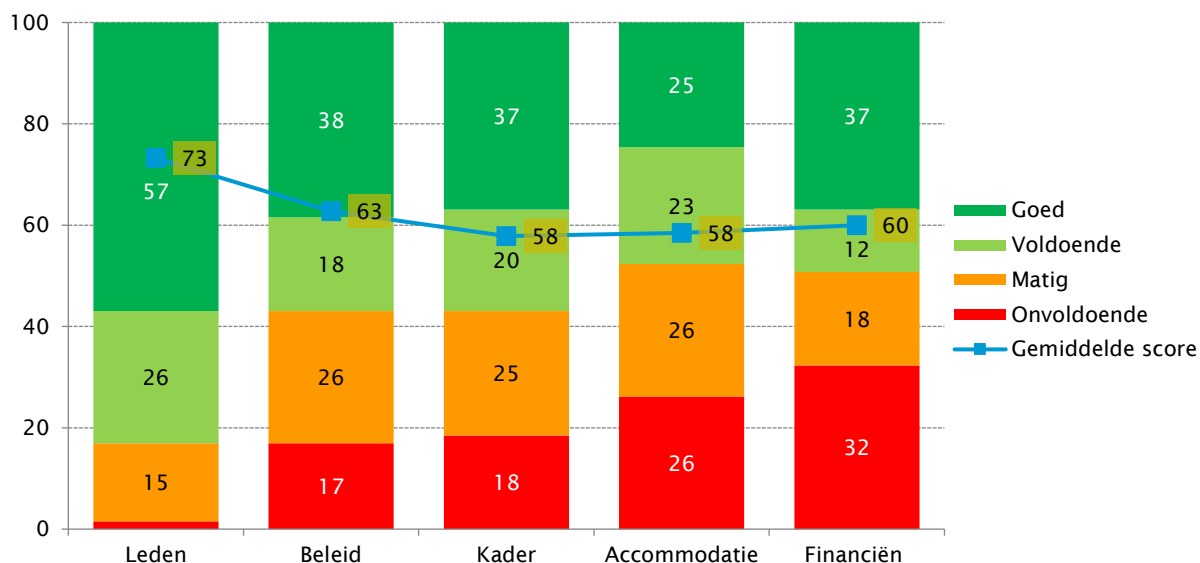
- Leden
- Kader
- Accommodatie
- Financiën
- Beleid

Elk criterium bestaat uit een aantal items, oftewel vragen uit de vragenlijst van de verenigingsmonitor, waarop wordt gescoord. De vragen hebben betrekking op de mate waarin problemen of tekorten bij de verenigingen bestaan of juist niet, en wat het toekomstperspectief is op het betreffende onderwerp. Een scoringsmodel is ontwikkeld op basis waarvan de organisatiekracht van een vereniging wordt bepaald. De totaalscore van alle criteria bepaalt de mate van organisatiekracht van een vereniging. In dit hoofdstuk wordt de totale organisatiekracht nader toegelicht.

Het criterium leden heeft de hoogst gemiddelde score en het hoogste percentage dat 'goed' scoort (figuur 7.1). Binnen een criterium zijn maximaal 100 punten te scoren. Een onvoldoende wordt gehaald als een vereniging minder dan 40 procent van de punten heeft gehaald. De score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, de score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en de score 'goed' voor 80 procent van de punten of meer.

De verenigingen scoren het laagst op het criterium financiën. Een derde van de verenigingen scoort onvoldoende (32%) en 37 procent van de verenigingen scoort goed. Ook landelijk scoren verenigingen het hoogst op het criterium leden en het minst op financiën. In vergelijking met de Tilburgse verenigingen scoren verenigingen op financiën landelijk vaker voldoende en goed en minder onvoldoende.

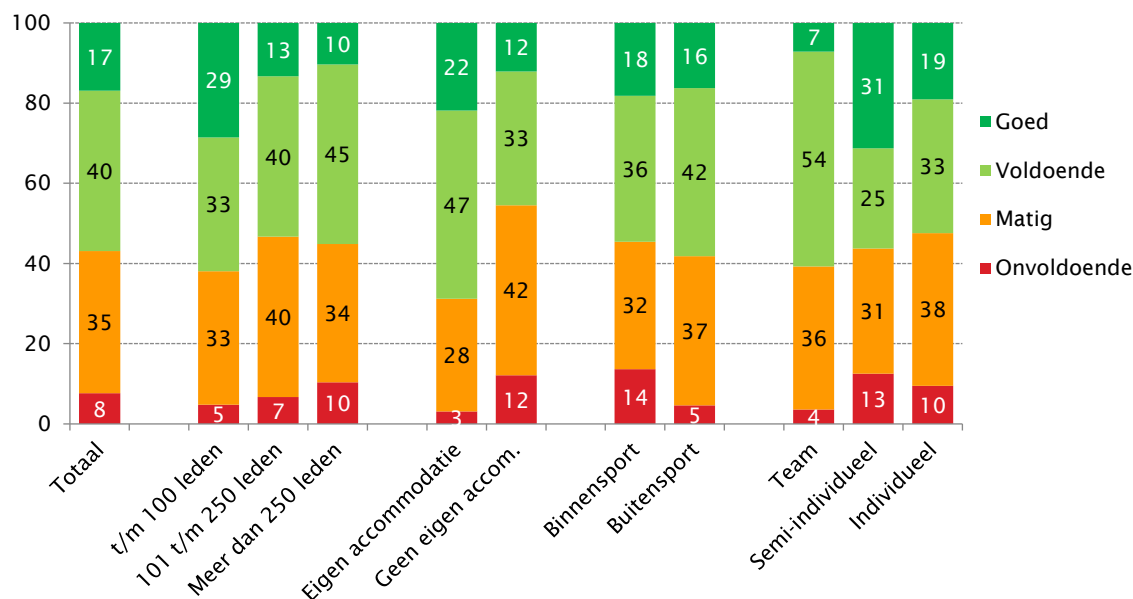
Figuur 7.1 Verdeling scores op organisatiekracht per criterium (% verenigingen, n=65)

De kleine verenigingen (t/m 100 leden) scoren beter op het criteria leden en accommodatie dan de grote verenigingen (> 250 leden). Verenigingen die beschikken over een eigen accommodatie scoren beter op het criterium financiën dan de verenigingen zonder eigen accommodatie.

De scores op alle criteria samen bepalen de uiteindelijke organisatiekracht van de verenigingen. 17 procent van de verenigingen scoort 'goed' op de organisatiekrachtindex (figuur 7.2). Deze verenigingen zijn goed in staat om hun sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Dat wil zeggen dat deze verenigingen tussen de 80 en 100 procent scoren op de organisatiekrachtindex. Vier op de tien verenigingen hebben voldoende organisatiekracht (40%). Ruim de helft (57%) van de Tilburgse verenigingen kan daarmee worden beschreven als een krachtige organisatie. Landelijk heeft 68 procent een krachtige organisatie. 8 procent van de verenigingen in Tilburg heeft onvoldoende organisatiekracht. Qua grootte, accommodatiebezit en aard van de sport zijn geen significante verschillen gevonden. Wat betreft de soort sport zijn verenigingen met semi-individueel sportaanbod significant vaker onvoldoende organisatiekrachtig dan verenigingen met teamsporten.

Figuur 7.2 Organisatiekracht naar kenmerken vereniging (% verenigingen, n=65)

In vergelijking met 2014 is het aandeel verenigingen dat een goede organisatiekracht heeft toegenomen van 8 procent in 2014 naar 17 procent in 2017. Dit gaat ten koste van het aandeel onvoldoendes (12% in 2014 naar 8% in 2017). Wat betreft grootte van de verenigingen, is in vergelijking met 2014 het aandeel onvoldoendes voor alle groepen afgenomen. Opvallend is de flinke toename van kleine verenigingen (t/m 100 leden) met goede organisatiekracht (van 7% naar 29%). Wat betreft accommodatiekenmerken van de verenigingen is voor beide groepen het aandeel goed organisatiekrachtige verenigingen toegenomen ten opzichte van 2014, vooral voor verenigingen met een eigen accommodatie (van 12% naar 22%). Voor verenigingen met binnensporten is een duidelijke toename in goede organisatiekrachtige verenigingen te zien (van 8% naar 18%), maar ook een toename in onvoldoende krachtige verenigingen (van 9% naar 14%). Verenigingen met teamsporten en individuele sporten zijn nagenoeg even organisatiekrachtig gebleven ten opzichte van 2014; verenigingen met semi-individuele sporten hebben een toename in het aandeel goed organisatiekrachtige verenigingen (van 0% naar 31%), maar dit gaat voor een groot deel ten koste van voldoende organisatiekracht (van 40% naar 25%). Ondanks de verschillen in de steekproef, lijkt er ten opzichte van 2014 sprake van enige stijging in organisatiekracht.

8. Nevenactiviteiten en maatschappelijke inzet

Naast het reguliere sportaanbod organiseren veel verenigingen voor hun leden en voor niet-leden ook andere activiteiten. In dit hoofdstuk wordt allereerst gekeken naar de nevenactiviteiten van verenigingen die gericht zijn op niet-leden, zoals ledenwervingsacties, open dagen, vakantietoernooien en naschoolse activiteiten. Ook wordt gekeken naar de deelname van verenigingen aan maatschappelijke initiatieven. Tot slot wordt aandacht besteed aan de mate van maatschappelijke activiteit. Al deze nevenactiviteiten geven een beeld van de maatschappelijke rol die verenigingen invullen naast hun primaire (maatschappelijke) functie, namelijk het aanbieden van sportmogelijkheden en het bevorderen van sportbeoefening.

8.1 Inzet nevenactiviteiten

De meeste verenigingen hebben in het afgelopen jaar (seizoen) (sport)activiteiten georganiseerd waarbij deelname ook voor niet-leden openstond (85%, tabel 8.1). Daarnaast heeft twee derde van de Tilburgse verenigingen in het afgelopen jaar (seizoen) speciale activiteiten ontplooid om nieuwe leden te werven (66%), dit waren vooral verenigingen met individuele sporten (81%). In vergelijking met 2014 is het aandeel verenigingen voor beide soorten activiteiten iets toegenomen, maar niet significant.

Voor het behoud van leden en het werven van nieuwe leden, kan het voor een vereniging belangrijk zijn om de bestaande activiteiten uit te breiden en/of aan te passen. Hier is de helft van de verenigingen echter niet actief mee bezig (45%). Verenigingen met semi-individuele sporten (56%) en individuele sporten (48%) zijn hier vaker beperkt tot zeer actief in dan verenigingen met teamsporten (39%); verenigingen met buitensporten doen dit vaker (51%) dan verenigingen met binnensporten (36%).

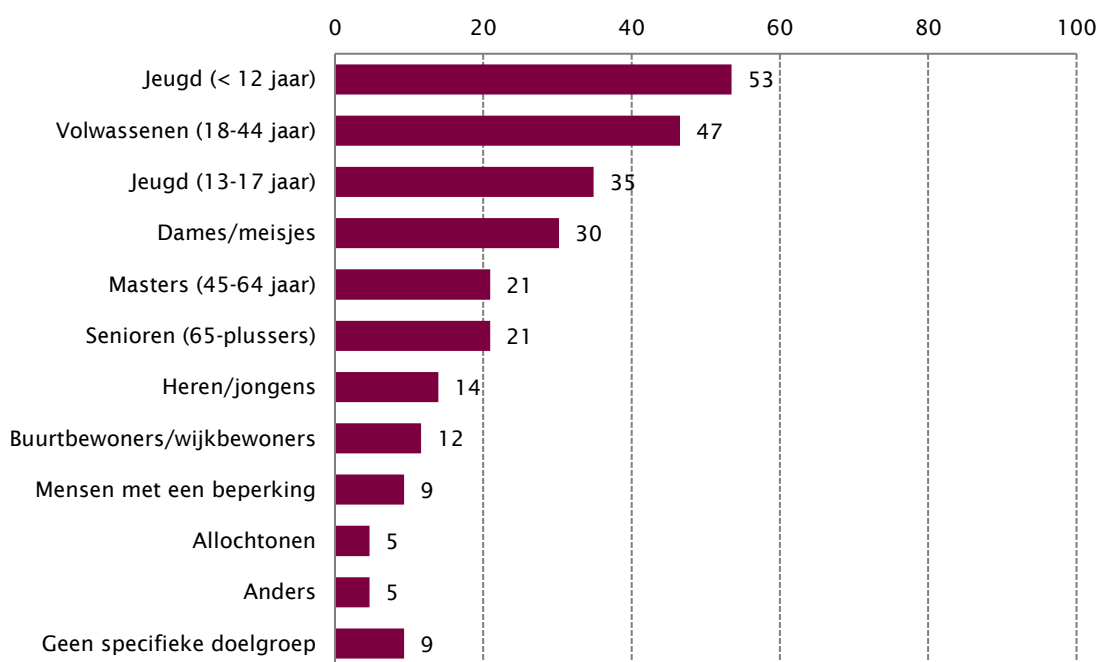
Tabel 8.1 Nevenactiviteiten (% verenigingen, n=65)

	Totaal	Grootte ¹			Soort sport			Aard van sport	
		Klein (n=21)	Middel (n=15)	Groot (n=29)	Team (n=28)	Semi- indivi- dueel (n=16)	Indivi- dueel (n=21)	Binnen -sport (n=22)	Buiten- sport (n=43)
Activiteiten voor niet-leden	85	81	73	93	82	88	86	86	84
Ledenwervings-activiteiten	66	62	67	69	54	69	81	73	63
Introductie nieuwe sport- en spelactiviteiten:									
Niet actief	45	62	40	34	54	38	38	59	37
Beperkt actief	45	29	60	48	39	50	48	36	49
Zeer actief	2			3		6			2
N.v.t.	9	10		14	7	6	14	5	12

¹Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden

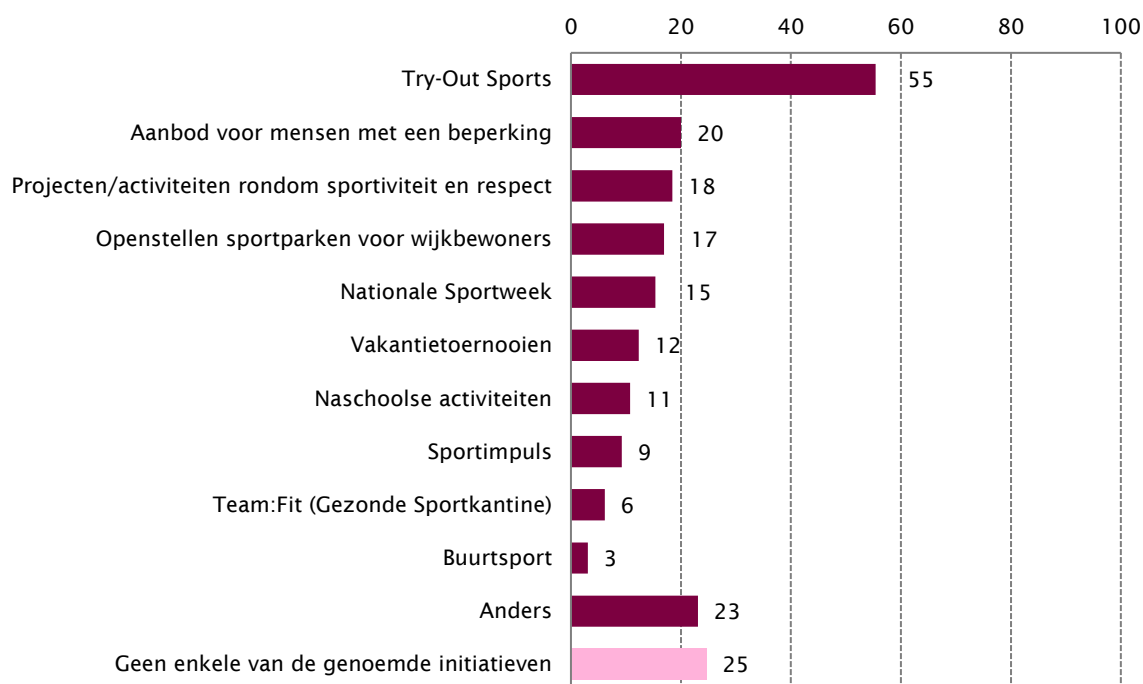
Verenigingen die aangeven in het afgelopen jaar (seizoen) speciale activiteiten te hebben ontplooid om leden te werven, richten zich hierbij vooral op de jeugd onder de 12 jaar (53%, figuur 8.1). In vergelijking met 2014 is het aandeel verenigingen dat zich richt op vrouwen/meisjes toegenomen van 16 procent naar 30 procent. Wat betreft andere doelgroepen is in vergelijking met 2014 nauwelijks verschil te zien.

Figuur 8.1 Specifieke doelgroepen waar ledenwervingsacties op gericht zijn (% verenigingen, n=43)

In de afgelopen twee jaar (seizoenen) heeft drie kwart van de verenigingen meegewerkt aan één of meer (maatschappelijke) initiatieven (75%, figuur 8.2). Met name aan Try-Out Sports, een project gericht op de jeugd, hebben veel verenigingen deelgenomen (55%). Bij andere initiatieven worden onder andere een gezinsdag en een clinic voor vluchtelingen genoemd. Middelgrote (80%) en grote verenigingen (100%) werken vaker mee aan minimaal één initiatief dan kleine verenigingen (38%). Een derde van de verenigingen met eigen accommodatie stelt het sportpark open voor wijkbewoners (31%).

Figuur 8.2 Mate waarin verenigingen in de afgelopen twee jaren/seizoenen aan (maatschappelijke) initiatieven hebben meegewerkt (% verenigingen, n=65)

Van de verenigingen die hebben meegewerkt aan minimaal één initiatief, geeft een kwart aan daarbij (meer) ondersteuning nodig te hebben. Hierbij worden inzicht in mogelijkheden en hulp bij werving genoemd.

Een kwart van de verenigingen heeft aan geen van de genoemde initiatieven deelgenomen. De meest genoemde redenen hiervoor zijn:

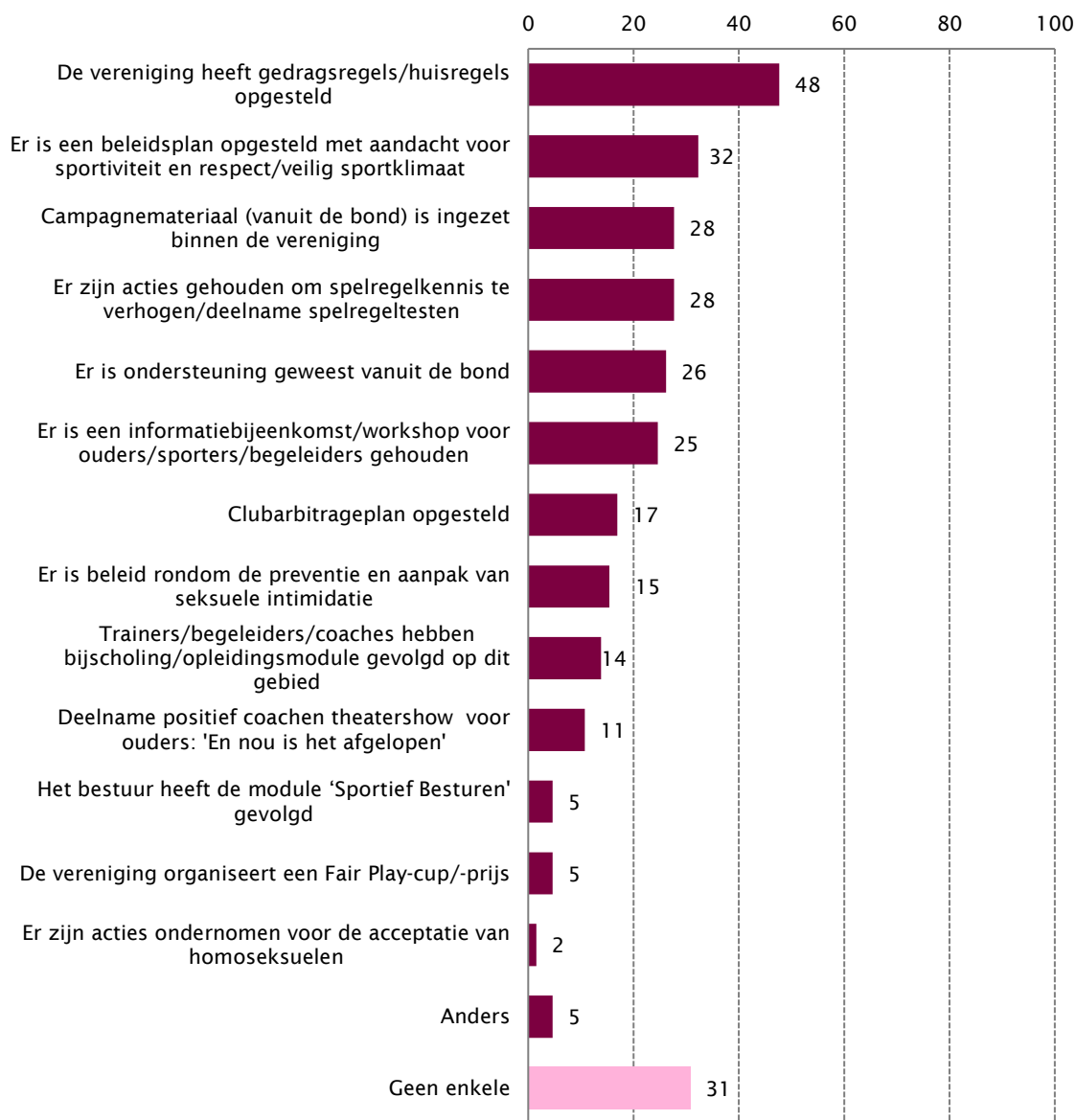
- Onvoldoende kader/vrijwilligers
- Niet op de hoogte van dergelijke initiatieven
- Geen interesse

Drie op de vijf verenigingen zijn van plan om de komende twee jaar (weer) deel te nemen aan maatschappelijke initiatieven of deze zelf te gaan ondernemen (62%). Ook hierin reageren middelgrote (67%) en grote verenigingen (86%) positiever dan kleine verenigingen (24%). 30 procent van de verenigingen weet dit nog niet, en 9 procent gaat geen maatschappelijke initiatieven ondernemen, met name kleine verenigingen gaan dit niet doen (19%). Van de verenigingen die afgelopen twee jaar niet hebben meegewerkt aan maatschappelijke initiatieven (25%, zie figuur 8.2) is één vereniging van plan om dit komend jaar wel te doen.

Sportverenigingen kunnen ook maatschappelijk inzetten op het voorkomen van ongewenst gedrag of het bevorderen van sportiviteit. Dit heeft ruim twee derde van de verenigingen in de afgelopen twee jaar gedaan (69%, figuur 8.3), met name middelgrote (73%) en grote verenigingen (86%). Ook besteden verenigingen met teamsport hier vaker aandacht aan (82%) dan verenigingen met semi-individuele (62%) of individuele sporten (57%). Net zoals in 2014 is het opstellen van gedragsregels/huisregels hierbij de meest genoemde ondernomen activiteit (48%). Een derde van de vereniging heeft sportiviteit en

respect/veilig sportklimaat in het beleid opgenomen (32%). Aan de andere kant zijn nauwelijks activiteiten ondernomen voor de acceptatie van homoseksuelen (2%) of het organiseren van een Fair Play-cup/-prijs (5%).

Figuur 8.3 Ondernomen activiteiten in de afgelopen twee jaren om aandacht te besteden aan het voorkomen van ongewenst gedrag of sportiviteit te bevorderen (% verenigingen, n=65)

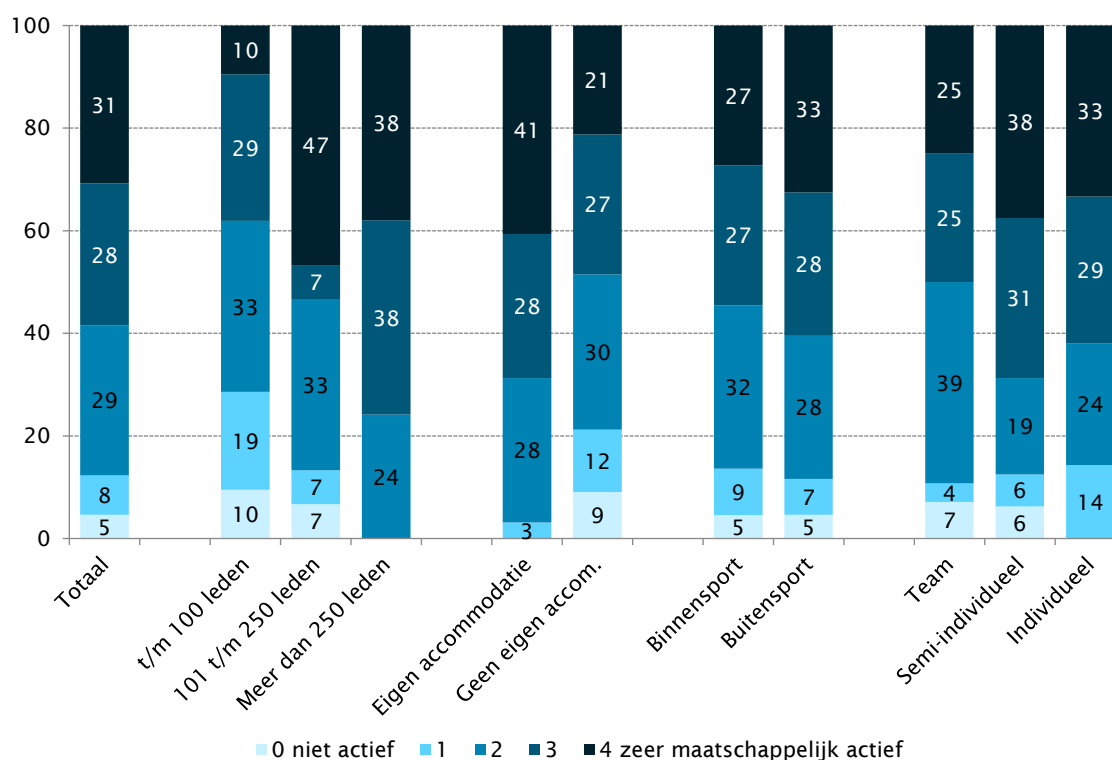

8.2 Maatschappelijke activiteit

In de Verenigingsmonitor Tilburg 2009 was een aantal vragen opgenomen over nevenactiviteiten voor niet-leden, ledenwervingsacties, vernieuwing van sportaanbod en deelname aan maatschappelijke initiatieven. Deze vormden samen een eerste indicatie voor de mate waarin sportverenigingen een maatschappelijke rol vervullen. In 2009 is op basis van deze vier criteria een index gemaakt voor de mate van maatschappelijke activiteit van verenigingen. In 2014 en 2017 zijn dezelfde vragen gesteld en is dezelfde index gemaakt.

Op basis van de vier criteria is 5 procent van de verenigingen in 2017 niet maatschappelijk actief (figuur 8.4). Zij ondernemen geen enkele van de genoemde activiteiten. Bijna een derde van de verenigingen (31%) is zeer maatschappelijk actief. Zij scoren op alle vier de criteria. Deze verenigingen organiseren activiteiten die openstaan voor niet-leden en ledenwervingsacties, vernieuwen hun sportaanbod en nemen deel aan maatschappelijke activiteiten. De overige verenigingen voldoen slechts aan één (8%), twee (29%) of drie (28%) van de genoemde criteria en zijn in meer of mindere mate maatschappelijk actief.

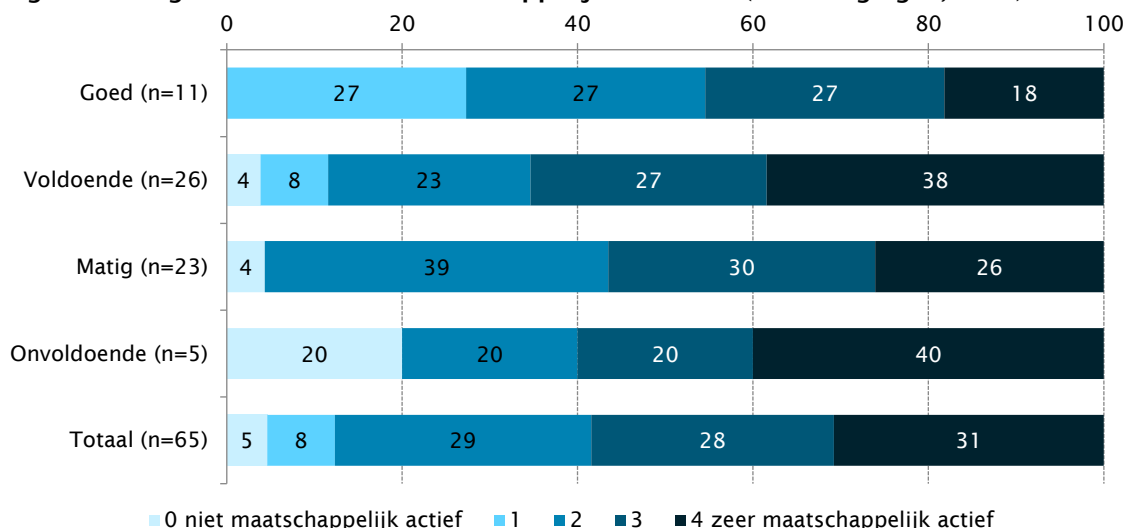
Figuur 8.4 Maatschappelijke activiteit (% verenigingen, n=65)

In vergelijking met de maatschappelijke activiteit van verenigingen in 2009 en 2014, is te zien dat het aandeel niet maatschappelijk actieve verenigingen is afgenomen van 10 procent in 2009 naar 8 procent in 2014 en 5 procent in 2017 (niet in figuur). Het aandeel zeer maatschappelijk actieve verenigingen is de laatste jaren toegenomen (2009: 28%, 2014: 27%, 2017: 31%). Het aantal verenigingen dat maatschappelijk actief is, lijkt de afgelopen jaren toegenomen. Deze lichte stijging doet zich met name voor bij de (middel)grote verenigingen. Ook landelijk zien we sinds 2008 een ontwikkeling naar steeds meer maatschappelijk georiënteerde of actieve verenigingen.

Van verenigingen die maatschappelijk actief zijn, wordt verwacht dat zij organisatiekrachtig zijn. Dit geldt voor 18 procent van de verenigingen (figuur 8.5). Verenigingen met een goede organisatiekracht zijn in elk geval op minimaal één criterium maatschappelijk actief. Ondanks het kleine aandeel onvoldoende organisatiekrachtige verenigingen (n=5), is het opvallend dat vier van de vijf verenigingen op minimaal twee criteria wel maatschappelijk actief zijn, en dat twee verenigingen zeer maatschappelijk actief zijn.

Figuur 8.5 Organisatiekracht en maatschappelijke activiteit (% verenigingen, n=65)

In vergelijking met 2014 zijn weinig verschillen op te merken in de maatschappelijke activiteit van verenigingen met verschillende organisatiekracht (niet in figuur). Ook in 2014 was geen enkele goed organisatiekrachtige vereniging niet maatschappelijk actief, en lag het aandeel zeer maatschappelijk actieve verenigingen, bij onvoldoende organisatiekrachtige verenigingen in verhouding hoog.

9. Communicatie en ondersteuning

Aanvullend, naast organisatiekracht en maatschappelijke activiteit, is verenigingen gevraagd naar communicatie en ondersteuning. Verenigingen zijn gevraagd om aan te geven waarop zij het meest trots zijn in wat in de organisatie van de club is bereikt. Hierbij komen de volgende punten duidelijk naar voren:

- Ledengroei (of tegengaan ledendaling)
- Hoeveelheid vrijwilligers
- Goede sfeer op de club

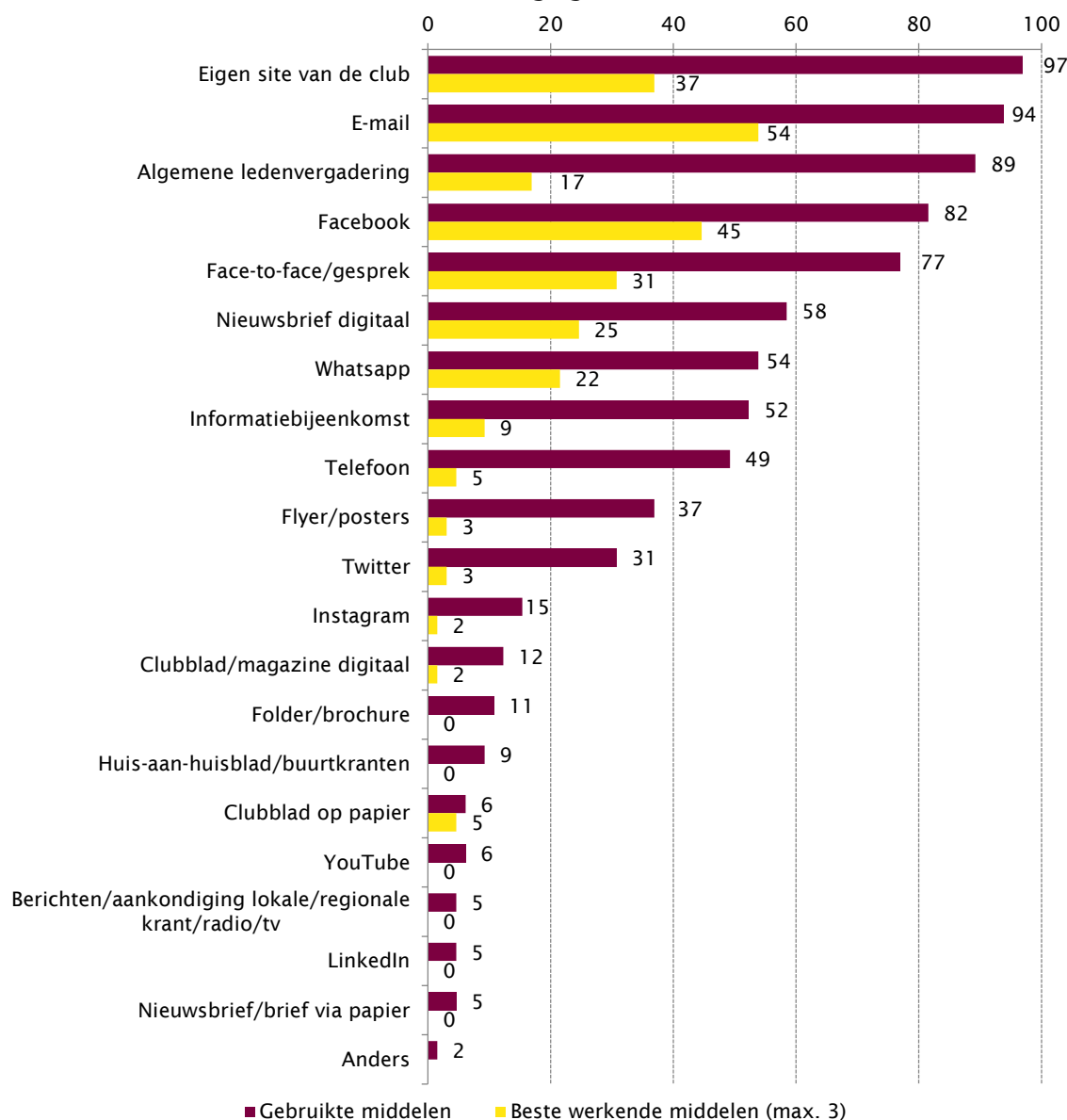
Ook hebben verenigingen aangegeven wat in de organisatie van de club minder goed ging. Hieruit komen duidelijk de volgende punten naar voren:

- Ledendaling (met name jeugd)
- Bezetting bestuur lukt niet
- Werven vrijwilligers

Opvallend is dat ledentallen, hetzij ledengroei of -daling, een belangrijk punt vormt voor de mate van succes in een vereniging. Ook is het aspect vrijwilligers zeer belangrijk voor een vereniging. Dit zijn zaken waar verenigingen trots op zijn, maar die een vereniging ook zorgen kunnen geven.

Verenigingen gebruiken gemiddeld acht verschillende middelen om naar de leden te communiceren. De eigen site van de club (97%), e-mail (94%) en de algemene ledenvergadering (89%) worden in bijna alle verenigingen als communicatiemiddel gebruikt (figuur 9.1). De top drie beste werkende communicatiemiddelen van de verenigingen zijn e-mail (54%), Facebook (45%) en de eigen site van de club (37%). Opvallend hierin is dat bijna alle verenigingen de algemene ledenvergadering gebruiken voor communicatie (89%), maar dat slechts 17 procent van de verenigingen aangeeft dat dit één van de drie best werkende middelen is.

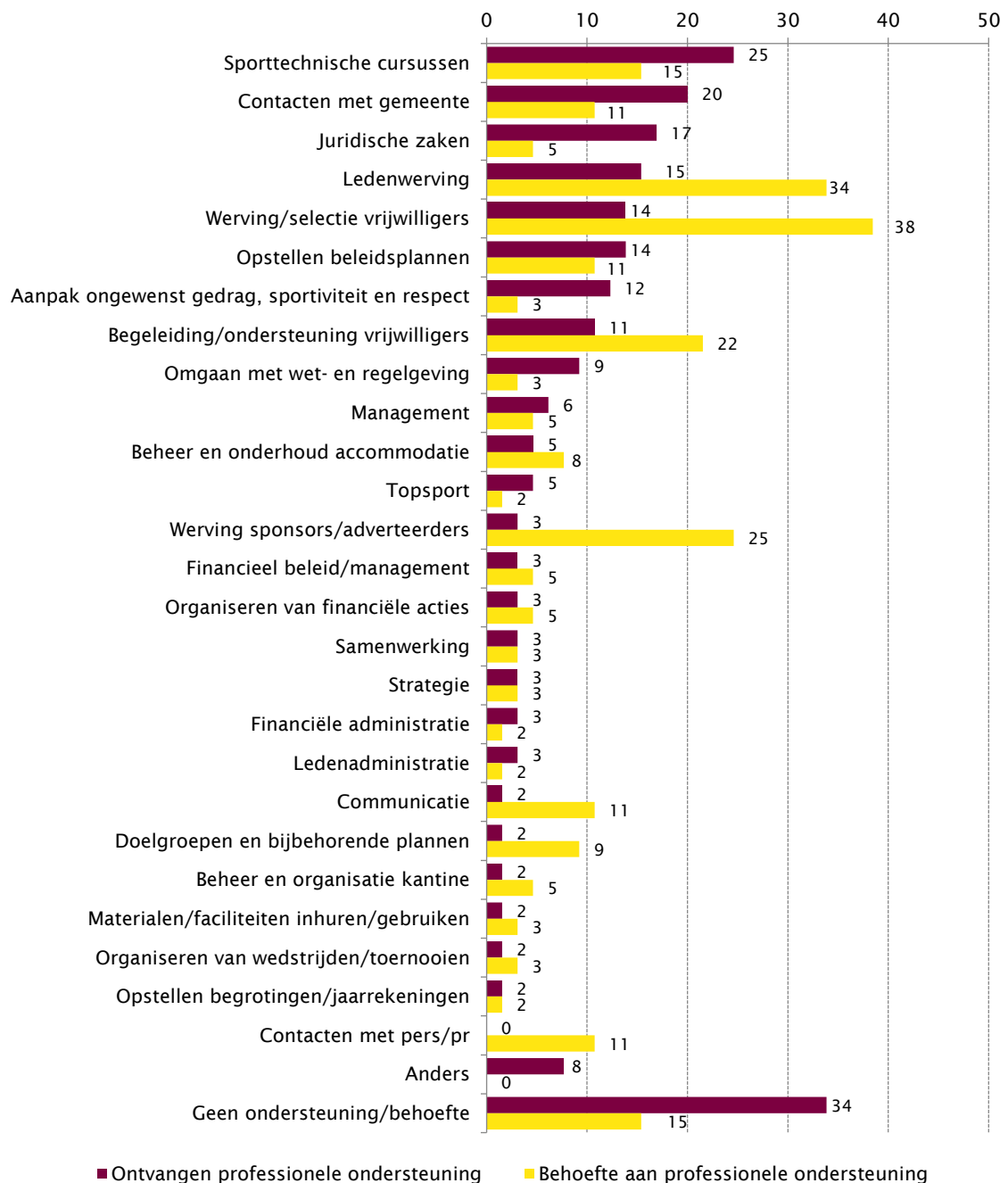
Figuur 9.1 Gebruikte communicatiemiddelen en de daarvan (maximaal 3) best werkende middelen om de leden te bereiken (% verenigingen, n=65)

Twee derde van de verenigingen heeft in de afgelopen twee jaren professionele ondersteuning ontvangen (66%, figuur 9.2). Een kwart van de verenigingen heeft sporttechnische cursussen kunnen volgen (25%), 20 procent had ondersteuning in contacten met gemeente en 17 procent ontving ondersteuning in juridische zaken.

Verenigingen hebben ook hun behoefte aan professionele ondersteuning aangegeven. Over het algemeen is voor genoemde taakgebieden de ontvangen ondersteuning groter dan of ongeveer gelijk aan de ondersteuningsbehoefte. Op enkele punten zijn echter uitschieters te zien: verenigingen zouden graag meer professionele ondersteuning ontvangen wat betreft ledenwerving (34%), werving/selectie vrijwilligers (38%), werving sponsors/adverteerders (25%) en begeleiding/ondersteuning vrijwilligers (22%).

Figuur 9.2 Taakgebieden waarop in de afgelopen twee jaar professionele ondersteuning is ontvangen en waarop behoefte aan professionele ondersteuning is (% verenigingen, n=65)

De helft van de Tilburgse verenigingen is bekend met de ondersteuningsmogelijkheden vanuit het Sportbedrijf van de gemeente Tilburg en maakt daarvan gebruik (48%), met name de middelgrote (53%) en grote verenigingen (59%, niet in figuur). Ook maakt een aanzienlijk groter deel van verenigingen met teamsporten (61%) gebruik van ondersteuningsmogelijkheden dan dat semi-individuele (38%) en individuele sporten (38%) dat doen. Ruim een derde is bekend met ondersteuningsmogelijkheden, maar maakt daar geen gebruik van (37%) en de overige verenigingen zijn daarmee niet bekend (15%). Met name kleine verenigingen zijn niet altijd op de hoogte van ondersteuningsmogelijkheden (29%).

10. Samenvatting en conclusie

Van 65 verenigingen in Tilburg zijn de organisatiekracht en maatschappelijke activiteit onderzocht. Ook zijn de verenigingen naar hun communicatie en ondersteuningsbehoeften gevraagd. In de onderzoeksgroep van 2017 zijn de grote verenigingen en de buitensporten iets oververtegenwoordigd ten opzichte van alle sportverenigingen in Tilburg en de verenigingsmonitoren in 2014 en 2009.

Organisatiekracht

- Bijna drie op de vijf verenigingen in Tilburg zijn voldoende tot goed organisatiekrachtig (57%). Deze verenigingen zijn in staat om hun sportaanbod voor hun (potentiële) leden te organiseren.
- Slechts 8 procent van de verenigingen is onvoldoende organisatiekrachtig.
- De verenigingen scoren het hoogst op het organisatiekrachtcriterium leden en het laagst op de criteria accommodatie en financiën.
- Ruim de helft van de verenigingen werkt voldoende tot goed beleidsmatig (56%). Twee derde van de verenigingen heeft in de afgelopen jaren doelstellingen of plannen op papier gezet (66%), met name de grote verenigingen (76%).
- De belangrijkste beleidsspeerpunten zijn de ledenwerving en/of ledenbehoud (63%) en werving en behoud van vrijwilligers/verenigingskader (43%). Ook in de ambities voor de komende jaren staan deze twee speerpunten bovenaan.
- Twee derde van de verenigingen beschikt over voldoende vrijwilligers (68%), met name kleine verenigingen (90%). Vier op de tien verenigingen hebben op dit moment wel vacatures voor vrijwilligers en/of betaalde medewerkers (40%).
- Ruim acht op de tien verenigingen scoren voldoende tot goed op het criterium leden (83%). De meeste leden voelen zich bij de vereniging betrokken (63%) en de opkomst bij trainingen en andere activiteiten is hoog (59%). Bijna alle verenigingen hebben een leden(groei)ambitie voor 2019 (94%), maar slechts 28 procent verwacht in het komende jaar een stijging in ledental.
- Financiën: 37 procent van de verenigingen scoort goed op het criterium financiën, maar 32 procent scoort hierop ook onvoldoende. 63 procent van de verenigingen heeft een (zeer) gezonde financiële positie. Twee derde van de verenigingen denkt bij het financieel beleid een aantal jaren vooruit (66%).
- Accommodatie: de helft van de verenigingen scoort voldoende tot goed op het criterium accommodatie. Zes op de tien verenigingen geven aan nog jaren vooruit te kunnen met de huidige accommodatie. Twee derde van de verenigingen zonder eigen accommodatie kan niet op elk gewenst moment over de accommodatie beschikken.
- Drie op de vijf verenigingen huren de sportaccommodatie(s), -velden, -zalen of andere sportlocaties bij de gemeente (62%). Van deze verenigingen is een meerderheid (zeer) tevreden over de bereikbaarheid (65%), beschikbaarheid (63%) en sociale veiligheid (63%) van de gehuurde accommodatie.

Maatschappelijke inzet

- Bijna een derde van de verenigingen is zeer maatschappelijk actief (31%), met name middelgrote verenigingen (47%) en verenigingen met eigen accommodatie (41%).
- Opvallend is dat van goede organisatiekrachtige verenigingen een groter deel niet maatschappelijk actief is (27%) dan zeer maatschappelijk actief (18%).
- De meeste verenigingen hebben in het afgelopen jaar (seizoen) (sport)activiteiten georganiseerd waarbij deelname ook voor niet-leden openstond (85%), dit waren met name grote verenigingen (93%).

- Ledenwervingsacties zijn het meest gericht op jeugd onder de 12 jaar (53%).
- Het opstellen van gedragsregels/huisregels in de vereniging is de meest ondernomen actie in het voorkomen van ongewenst gedrag of bevorderen van sportiviteit (48%).

Communicatie en ondersteuning

- Communicatie naar de leden doen verenigingen voornamelijk via de eigen site van de club (97%), e-mail (94%) en via de algemene ledenvergadering (89%).
- De best werkende communicatiemiddelen zijn volgens verenigingen e-mail (54%) en site van de eigen club (37%), Facebook blijkt goed te werken bij 45 procent van de verenigingen.
- Verenigingen hebben met name behoefte aan professionele ondersteuning op het gebied van werving/selectie vrijwilligers (38%), ledenwerving (34%) en werving sponsors/adverteerders (25%).

Conclusie

De organisatiekracht van de Tilburgse verenigingen is sinds 2014 enigszins toegenomen. Alle onderscheiden typen verenigingen laten enige stijging zien. In Tilburg is 57 procent van de verenigingen organisatiekrachtig. Dat is net iets minder dan landelijk waar 68 procent van de clubs organisatiekrachtig is. Om de organisatiekracht van de verenigingen te behouden of te verbeteren, verdienen met name de financiën van de verenigingen en de accommodatie de aandacht. Dat zijn de twee criteria waar verenigingen het slechts op scoren. Ook landelijk scoren de verenigingen het minst op financiën.

De verenigingen zelf maken zich het meeste zorgen over de aanwas en het behoud van leden en kader. Terwijl verenigingen op het criterium leden binnen organisatiekracht juist het hoogst scoren (57% scoort goed). Op kader scoren verenigingen iets minder (37% scoort goed). Ook landelijk is leden het criterium waarop verenigingen het best scoren (53% scoort goed) en kader iets minder (48% scoort goed). Leden en kader zijn de onderwerpen waarop ondersteuning gewenst is. Leden en kader zijn ook de onderwerpen die volgens verenigingen in de organisatie van club minder goed verlopen. Dit zijn ook juist de onderwerpen die het meest worden genoemd als ze aangeven waar ze in de afgelopen drie jaar het meest trots op zijn.

De organisatiekracht lijkt niet van invloed op de mate waarin verenigingen maatschappelijk actief zijn. Ook de verenigingen die minder organisatiekrachtig zijn, zijn maatschappelijk actief. Het zijn met name de grote verenigingen die maatschappelijk actief zijn. In vergelijking met 2009 en 2014 is het aandeel niet maatschappelijk actieve verenigingen verder afgenomen en het aantal maatschappelijk actieve verenigingen enigszins gestegen. Ook landelijk zien we sinds 2008 een verschuiving naar meer maatschappelijk actieve verenigingen. De stijging in maatschappelijke activiteit ten opzichte van 2014 in Tilburg ligt met name bij de (middel)grote verenigingen. De kleine verenigingen richten zich meer op organisatiekracht, het goed organiseren van het sportaanbod voor leden en potentiële leden.

Aanbevelingen

- Om op het gebied van financiën en accommodaties meer aandacht te geven aan verenigingen, kan het goed zijn om met de verenigingen die hierop onvoldoende scoren in gesprek te gaan. Omdat verenigingen zonder eigen accommodatie en/of kantine vaker problemen hebben die te maken hebben met financiën (zie figuur 5.2), zullen dit voor een deel dezelfde verenigingen zijn. Door uit te diepen waar de problemen exact liggen, kan hierop worden ingespeeld en kan de organisatiekracht verder toenemen.

- Voor het bevorderen van maatschappelijke activiteiten bij verenigingen, ligt de meeste potentie bij het ondersteunen van goed organisatiekrachtige verenigingen. Zij hebben hun aanbod voor de leden goed georganiseerd en hebben daarmee een basis om ook maatschappelijk actief te zijn. Veelgenoemde redenen voor verenigingen om tot nu toe niet aan maatschappelijke initiatieven te hebben deelgenomen, is het niet op de hoogte zijn van of niet geïnteresseerd zijn in die initiatieven. Door verenigingen voor te lichten en te laten zien welke mogelijkheden er zijn, kan de maatschappelijke activiteit worden bevorderd, met name bij goed organisatiekrachtige verenigingen.

Bijlage I. Responsanalyse

Tabel bl.1 Respons naar grootte vereniging

	Populatie		Respons 2017	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Klein (t/m 100 leden)	75	49	21	32
Middel (101 t/m 250 leden)	31	20	15	23
Groot (> 250 leden)	48	31	29	45
Totaal	154	100	65	100

Tabel bl.2 Respons naar binnen/buitensport

	Populatie		Respons 2017	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	82	54	22	34
Buitensport	71	46	43	66
Totaal	153	100	65	100

Tabel bl.3 Respons naar studentenvereniging

	Populatie		Respons 2017	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Wel studentenvereniging	25	16	3	5
Geen studentenvereniging	129	84	62	95
Totaal	154	100	65	100

Tabel bl.4 Respons tak van sport 2017 (in aantallen)

Atletiek	1
Badminton	3
Basketbal	1
Bowlen	1
Bowls	1
Bridge	2
Curling	1
Duiksport	1
Fietsen/ Wielrennen	2
Gymnastiek/ Turnen	2
Hardlopen/trimmen	1
Hockey	2
Honk- en softbal	1
Jeu de boules/ Petanque	3
Kanosport	1
Korfbal	2
Multi- of omnisport	1
Roeien	2
Rugby	1
Schaatsen/IJssport	2
Schaken	3
Scheren	1
Schietsport	1
Tafeltennis	1
Tennis	6
Ultimate Frisbee	1
Vecht- en verdedigingssport	1
Voetbal	13
Volleybal	2
Wandelsport	1
Windsurfen (wind- en kitesurfen)	1
IJshockey	1
Zwemmen	1
Anders	1
Totaal	65

Bijlage II. Responsoverzicht 2009, 2014 en 2017

Tabel bII.1 Totaal aantal leden en donateurs

	2017		2014		2009	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Klein (t/m 100 leden)	21	32	55	47	31	34
Middel (101 t/m 250 leden)	15	23	24	21	25	27
Groot (> 250 leden)	29	45	38	32	36	39
Totaal	65	100	117	100	92	100

Tabel bII.2 Bezit eigen accommodatie

	2017		2014		2009	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Eigen accommodatie	32	49	59	50	53	55
Geen eigen accommodatie	33	51	59	50	43	45
Totaal	65	100	118	100	96	100

Tabel bII.3 Binnen-/buitensport

	2017		2014		2009	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	22	34	66	56	35	38
Buitensport	43	66	52	44	58	62
Totaal	65	100	111	100	93	100

Tabel bII.4 Soort sport

	2017		2014		2009	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Team	28	43	32	29	37	41
Semi-individueel	16	25	20	18	17	18
Individueel	21	32	59	53	37	41
Totaal	65	100	111	100	91	100

Bijlage III: Overzicht 2009, 2014 en 2017

Hoofdstuk 2: beleid

Tabel bIII. 2.1 Top 10-ambities voor de komende twee jaar (% verenigingen)

	Totaal 2014 (n=118)		Totaal 2017 (n=65)
Ledenbehoud en/of ledenwerving	79	Ledenwerving en/of ledenbehoud	63
Werving en behoud vrijwilligers	53	Werving en behoud vrijwilligers/verenigingskader	43
Sfeer en cultuur van de vereniging	43	Sfeer/cultuur op en van de vereniging	28
Financiën	40	Jeugd	20
Sportiviteit en respect/veilig sportklimaat	21	Beheer en onderhoud accommodatie	20
Samenwerking met andere sportvereniging(en)	21	Financiën	18
Jeugd	20	Communicatie/pr/publiciteit	17
Opleiding verenigingskader	17	Realisatie nieuwe/eigen accommodatie	15

Tabel bIII. 2.2 Knelpunten (% verenigingen met knelpunten)

	Totaal 2009 (n=91)	Totaal 2014 (n=103)	Totaal 2017 (n=59)
Leden	52	64	78
Kader	66	51	68
Financiën	54	48	49
Accommodatie	60	34	49
Wet- en regelgeving	0	4	8
Overig	11	9	3

Tabel bIII. 2.3 De mate waarin samenwerking en ondersteuning van toepassing zijn voor Tilburgse verenigingen (% (geheel) mee eens)

	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Er bestaat een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen in de vereniging.	87	85
Het bestuur peilt ieder jaar wat er leeft onder de leden.	68	60
De vereniging beschikt over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn, waar zowel het bestuur als de leden achter staan.	55	45

Hoofdstuk 3: kader

Tabel bIII. 3.1 Vrijwilligers en betaalde krachten in de verenigingen

	Totaal 2009 (n=87)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Gemiddeld aantal vrijwilligers	47	40	69
% vrijwilligers op het totaal aantal leden	20	18	21
Gemiddeld aantal betaalde medewerkers	2	2	2

Tabel bIII. 3.2 Beschikbaarheid over voldoende vrijwilligers en (gekwalficeerde) trainers indien van toepassing

	Totaal 2009 (n=91)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Voldoende vrijwilligers	Ja, we zijn niet op zoek naar vrijwilligers.	28	31
	Ja, maar we zijn ook nog op zoek naar vrijwilligers.	48	43
	Nee	24	25
Voldoende trainers (Ja)	65	68	62
Beschikking over voldoende gekwalficeerde trainers/coaches (Ja, meer dan genoeg/Ja, voldoende)	0	44	31

Tabel bIII. 3.3 Openstaande vacatures en het hebben van een plan hoe om te gaan met vrijwilligers en medewerkers (% verenigingen)

	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Openstaande vacatures	We hebben geen enkele vacature	53
	Enkele vacatures, maar niet op cruciale posities	24
	Enkele vacatures en op cruciale posities	17
	Te veel vacatures	6
Actueel plan voor het omgaan met vrijwilligers en medewerkers	Ja, wij hebben een actueel plan en voeren dat plan uit	17
	Ja, wij hebben actueel plan, maar in praktijk voeren we dat niet uit.	3
	Het plan is in ontwikkeling	19
	Nee, wij hebben geen actueel plan	61

Hoofdstuk 4: leden

Tabel bIII. 4.1 Samenstelling verenigingen (% verenigingen)

		Totaal 2009 (n=92)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Grootte ¹	Klein	34	47	32
	Middel	27	21	23
	Groot	39	32	45
Geslacht	Man		63	66
	Vrouw		37	34
Leeftijd	0 t/m 17 jaar		22	25
	18 t/m 44 jaar		24	36
	45 t/m 64 jaar		41	22
	65 jaar en ouder		13	17

¹Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden

Tabel bIII. 4.2 Verhouding tussen prestatie- en recreatiesporters binnen de vereniging

	Totaal 2009 (n=87)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
% prestatiesporters	28	24	22
% recreatiesporters	72	76	78

Tabel bIII. 4.3 Verenigingen met leden met migratie-achtergrond en/of handicap/chronische aandoening (% verenigingen)

	Totaal 2009 (n=91)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Verenigingen met leden met migratie-achtergrond	74	72	77
Verenigingen met leden met handicap/chronische aandoening	51	62	65

Tabel bIII. 4.4 Mate van betrokkenheid bij verenigingen (% verenigingen helemaal/grotendeels van toepassing)

	Totaal 2009 (n=91)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
De meeste leden voelen zich sterk betrokken bij de vereniging.	66	67	63
De vereniging weet ook specifieke groepen (allochtonen, minder validen enz.) goed te bereiken.	24	17	13

Tabel bIII. 4.5 Mate van betrokkenheid bij verenigingen (% verenigingen helemaal/grotendeels van toepassing)

	Totaal 2009 (n=93)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
De opkomst bij trainingen, instuiven, toernooien en dergelijke is hoog.	78	60	59
Georganiseerde nevenactiviteiten worden in het algemeen goed bezocht.	58	47	54

Tabel bIII. 4.6 Ledenontwikkeling van de afgelopen twee jaar en verwachting voor komend jaar en groeiambitie (% verenigingen)

		Totaal 2009 (n=92)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Ontwikkeling ledental laatste twee jaar	Gedaald		33	28
	Gelijk		42	43
	Gestegen		25	30
Verwachting ledental komend jaar	Dalen	11	10	3
	Gelijk blijven	62	60	69
	Stijgen	27	30	28
Groeiambitie	Ja		91	95
	Nee		9	6
Ontwikkeling in aantal leden vormt een bedreiging	Op korte termijn		5	
	Op langere termijn		29	32
	Voorlopig niet		50	66
	Nee		16	

Hoofdstuk 5: financiën

Tabel bIII. 5.1 De mate waarin bepaalde financiële situaties van toepassing zijn bij Tilburgse sportverenigingen (% 'Grotendeels' en 'Helemaal')

	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
De vereniging heeft jaarlijks een positief financieel resultaat	53	66
De vereniging heeft (zonder reserveringen aan te spreken) altijd ruimte binnen haar begroting voor onverwachte uitgaven (tegenvallers of leuke extraatjes)	41	45
De vereniging denkt bij het financieel beleid een aantal jaren vooruit (bijv. meerjarenbegroting, meerjarenplan)	58	66

Hoofdstuk 6: accommodaties

Tabel bIII. 6.1 Accommodatiebezit (% verenigingen)

	Totaal 2009 (n=94)	Totaal 2014 (n=116)	Totaal 2017 (n=62)
Sportaccommodatie en kantine	50	45	46
Sportaccommodatie	4	6	3
Geen van beide	46	49	46

Tabel bIII. 6.2 Tevredenheid gemeentelijke sportaccommodatie(s) van verenigingen die hiervan gebruikmaken (% verenigingen)

	Totaal 2009 (n=96)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Huren sportvoorziening gemeente	65	54	62
Bereikbaarheid (zeer) tevreden	85	86	65
Neutraal	13	8	20
(zeer) ontevreden	2	6	15
Beschikbaarheid (zeer) tevreden	61	64	63
Neutraal	7	14	23
(zeer) ontevreden	33	22	15
Sociale veiligheid (zeer) tevreden	65	61	63
Neutraal	23	17	23
(zeer) ontevreden	12	22	15
Dienstverlening (zeer) tevreden		55	43
Neutraal		31	35
(zeer) ontevreden		15	23
Betaalbaarheid (zeer) tevreden	33	23	30
Neutraal	33	39	40
(zeer) ontevreden	34	39	28

Tabel bIII. 6.3 Aandeel huurkosten in de totale begroting bij verenigingen die accommodatie huren (in procenten)

	Totaal 2009 (n=57)	Totaal 2014 (n=64)	Totaal 2017 (n=40)
Aandeel huurkosten	38	43	40

Tabel bIII. 6.4 Verenigingen en accommodaties (% verenigingen)

	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Met (het aantal beschikbare uren in) de huidige accommodatie/sportvoorziening op de huidige locatie kunnen we nog jaren vooruit.	54	60
De accommodatie (veld/zaal/zwembad/clubhuis/kleedkamers enz.)/sportvoorziening is in goede staat.	64	67
Zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie/sportvoorziening en/of het clubhuis verlopen naar wens en zijn helder.	52	51
De vereniging kan op elk gewenst moment over de accommodatie, sportvoorziening, sportruimte beschikken conform de behoefte.	52	55

Hoofdstuk 7: organisatiekracht

Tabel bIII. 7.1 Organisatiekracht naar kenmerken vereniging (% verenigingen)

	Totaal 2014 (n=118)					Totaal 2017 (n=65)				
	Leden n	Kader	Beleid	Accom- modatie	Finan- ciën	Leden	Kader	Beleid	Accom- modatie	Finan- ciën
Goed	45	47	40	25	25	57	37	38	25	37
Voldoende	32	22	22	21	22	26	20	18	23	12
Matig	18	13	25	19	12	15	25	26	26	18
Onvoldoende	5	18	14	36	42	2	18	17	26	32
% punten behaald	63	60	58	47	46	73	58	63	58	60

Tabel bIII. 7.2 Organisatiekracht naar kenmerken vereniging (% verenigingen)

	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Goed	8	17
Voldoende	43	40
Matig	36	35
Onvoldoende	12	8
Totaal	100	100

Hoofdstuk 8: nevenactiviteiten en maatschappelijke inzet

Tabel bIII. 8.1 Nevenactiviteiten (% verenigingen)

	Totaal 2009 (n=93)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Nevenactiviteiten voor niet-leden	76	76	85
Ledenwervingsactiviteiten	66	59	66
Introductie nieuwe sportactiviteiten			
Niet actief	39	34	45
Actief	46	53	47
N.v.t.	15	13	9

Tabel bIII. 8.2 Specifieke doelgroepen waar ledenwervingsacties op gericht zijn (% verenigingen)

	Totaal 2009 (n=64)	Totaal 2014 (n=70)	Totaal 2017 (n=43)
Jeugd (< 12 jaar)	62	53	53
Volwassenen (18-44 jaar)	54	51	47
Jeugd (13-17 jaar)	52	46	35
Vrouwen/meisjes	20	16	30
Masters (45-64 jaar)	18	26	21
Senioren (65-plussers)	16	17	21
Mannen/jongens	15	17	14
Buurtbewoners/wijkbewoners	13	11	12
Mensen met een beperking	15	13	9
Allochtonen	26	7	5
Anders	11	11	5
Geen specifieke doelgroep	5	11	9

Tabel bIII. 8.3 Mate waarin verenigingen in de afgelopen twee jaar/seizoenen aan (maatschappelijke) initiatieven hebben meegewerkt (% verenigingen)

	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Try-Out Sports	47	55
Naschoolse activiteiten	19	11
Aanbod voor mensen met een beperking	16	20
Projecten/activiteiten rondom Sportiviteit en Respect	14	18
Nationale Sportweek	14	15
Vakantietoernooien	13	12
Openstellen sportparken voor wijkbewoners	10	17
Sportimpuls	8	9
Buurtsport	8	3
Anders	21	23
Geen enkele van de genoemde initiatieven	30	25

Tabel bIII. 8.4 Redenen geen deelname maatschappelijke initiatieven van niet-deelnemende verenigingen (% verenigingen die niet deelnamen)

	Totaal 2009 (n=34)	Totaal 2014 (n=35)	Totaal 2017 (n=16)
Geen interesse	21	63	31
Onvoldoende kader/vrijwilligers	18	31	44
Onvoldoende financiële middelen	18	20	6
Geen accommodatie beschikbaar	15	14	13
Niet op de hoogte van dergelijke initiatieven	21	11	31
Onvoldoende ondersteuning van de gemeente	3	0	6
Anders	29	14	31

Tabel bIII. 8.5 Plannen voor deelname maatschappelijke initiatieven (% verenigingen)

	Totaal 2009 (n=93)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Plannen aanwezig	56	49	62
Geen plannen	20	18	9
Weet ik niet	24	33	29

Tabel bIII. 8.6 Activiteiten ondernomen om aandacht te besteden aan het voorkomen van ongewenst gedrag of om sportiviteit te bevorderen (% verenigingen)

	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Activiteiten ondernomen	65	69

Tabel bIII. 8.7 Maatschappelijke activiteit (% verenigingen)

	Totaal 2009 (n=96)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
0: weinig actief	10	8	5
1	14	12	8
2	20	19	29
3	28	34	28
4: zeer maatschappelijk actief	28	27	31
Totaal	100	100	100

Tabel bIII. 8.8 Organisatiekracht en maatschappelijke activiteit (% verenigingen)

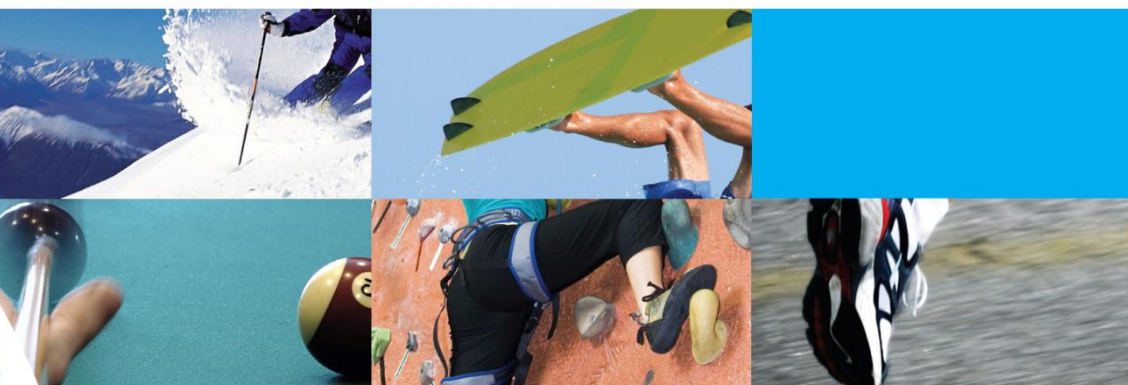
	Totaal 2014 (n=118)					Totaal 2017 (n=65)				
	Goed (n=10)	Voldoende (n=51)	Matig (n=43)	Onvol- doende (n=14)	Totaal (n=118)	Goed (n=11)	Vol- doende (n=26)	Matig (n=23)	Onvol- doende (n=5)	Totaal (n=65)
0 ¹	0	6	12	14	8	0	4	4	20	5
1	0	12	12	21	12	27	8	0	0	8
2	30	16	16	0	19	27	23	39	20	29
3	50	32	32	29	34	27	27	30	20	28
4	20	28	28	36	27	18	38	26	40	31

¹0: niet maatschappelijk actief, 4: zeer maatschappelijk actief

Hoofdstuk 9: communicatie en ondersteuning

Tabel bIII. 9.1 Taakgebieden waarop behoefte aan professionele ondersteuning is (% verenigingen)

	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2017 (n=65)
Sporttechnische cursussen	11	15
Contacten met gemeente	8	11
Juridische zaken	6	5
Ledenwerving	25	34
Werving/selectie vrijwilligers	19	38
Opstellen beleidsplannen	10	11
Aanpak ongewenst gedrag, sportiviteit en respect	3	3
Begeleiding/ondersteuning vrijwilligers	11	22
Omgaan met wet- en regelgeving	1	3
Management	4	5
Beheer en onderhoud accommodatie	7	8
Topsport	3	2
Werving sponsors/adverteerders	26	25
Financieel beleid/management	3	5
Organiseren van financiële acties	11	5
Samenwerking	3	3
Strategie	3	3
Financiële administratie	3	2
Ledenadministratie	2	2
Communicatie	13	11
Doelgroepen en bijbehorende plannen per doelgroep	3	9
Beheer en organisatie kantine	5	5
Materialen/faciliteiten inhuren/gebruiken	3	3
Organiseren van wedstrijden/toernooien	5	3
Opstellen begrotingen/jaarrekeningen	0	2
Contacten met pers/pr	4	11
Anders	5	0

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl